

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Za vinogradnike važni sklepi

Seja stalnega posvetovalnega odbora za vinogradništvo v kmetijskem ministrstvu je končala delo. Glede trošarine na vino je odbor soglasno zavzel stališče, da se mora ta trošarina kot nesocialen davek ukiniti. Trošarina na vino plačajo v resnici vinogradniki, ki morajo toliko ceneje prodajati svoje vino, iz trošarine zbrani denar pa se uporablja v splošne koristi, ki so jih vinogradniki malo deležni. Namesto trošarine naj se uvedejo drugi davki, ki bi enakomerno obremenjevali vse državljane.

Ker pa so banovinski in občinski proračuni zgrajeni v veliki meri prav na trošarini na vino, bi popolna odprava trošarine ne bila mogoča naenkrat. Zaradi tega se je predlagalo, naj se trošarina na vino takoj omeji na en dinar skupno, banovinam pa se naj prepušči, da v lastnem delovnem območju odre-

dijo način pobiranja banovinskih in občinskih trošarin, ki se naj postopno čisto odpravijo. Od tega predloga, sestavljenega od odposlanca dravske banovine, pa je bil sprejet le prvi del, ker so se vsi drugi odposlanci protivili samoupravnemu značaju te zadeve.

Odbor je soglasno zahteval, naj kmetijski minister takoj odredi in izvede natančen popis vseh ravninskih in hribovskih vinogradov, ki naj se visoko obdavi po površini ali po kosih. Iz dobljenih sredstev naj se osnuje v kmetijskem ministrstvu poseben sklad, ki se bo rabil le za pospeševanje izvoza našega vina in povzdigo našega vinogradništva v izrazito vinogradniških legah. Sprejeti so bili tudi soglasni sklepi glede omogočenja izvoza vina za žganjekuho v Nemčijo, glede zgraditve svobodnih skladišč za izvoz vina in onemogočenja uvoza suhega grozda iz Grčije.

Kaj je potrebno za uspešnejši izvoz sadja

V soboto je bilo v Mariboru na vinarski in sadjarski šoli posvetovanje o zdravstvenem pregledovanju sadja, namenjenega za izvoz. Posvetovanje je sklicala banska uprava, predsedoval pa mu je načelnik za kmetijstvo na banski upravi inž. Podgornik. Referent za sadjarstvo na banski upravi inž. Flego je poročal o nadah na letošnjo sadno letino in o ureditvi zdravstvenega pregledovanja sadja. Po poročilih, ki jih je prejela banska uprava, bomo pridelali nad 5000 vagonov jabolk; od tega bo nad 2000 vagonov primerne sadja za izvoz. Po Flegovem mnenju so pa te številke nekoliko previsoke in bo za izvoz le do 1500 vagonov sadja. Kot najvažnejši državi, ki bi uvažali naše sadje, pride v poštev Nemčija in Češkoslovaška.

Zdravstveno pregledovanje sadja bi naj bilo urejeno tako, da bi bilo v rokah strokovnjakov, in sicer bi naj sadje pregledali vsako leto že nekoliko mesecev pred izvozno dobo na kraju, kjer rase. Na podlagi teh pregledov bi se naj določili okolišaji, ki so osumljeni, da so okuženi od ušj. San Jose. Vagonске pošiljke sadja iz takšnih krajev bi se naj temeljito pregledale od strokovnjakov poznavalcev rastlinskih bolezni, a iz neokuženih krajev bi se naj opremile z listinami (certifikati), ki bi jih naj izdajali komisariji za pregled in razredbo sadja. Inž. Flego je nadalje poročal, da je bilo pregledovanje glede na bolezni lani ponekod pomanjkljivo, ker ni bilo dovolj strokovnjakov. Pomanjkljivosti so se dogajale v Lendavi, Murški Soboti, Cankovi, Mariboru in Dravogradu. Zato je poročevalec predlagal, naj bi se za to izvozno dobo namestilo dovolj poznavalcev rastlinskih bolezni za pregled sadja, in sicer eden s stalnim sedežem v Gornji Radgoni, dva v Mariboru in po eden v Dravogradu in v Ljubljani za vse sadje, ki gre skozi Ljubljano in za obmejne postaje Rakek in Jesenice. Ako bi bil ta predlog glede ureditve rastlinskobolezenske službe težavno izvedljiv, se naj izdela

uredba o zdravstvenem pregledu sadja po do sedanjem načinu.

Na podlagi predlogov inšpektorja Maršiča, zastopnika savske banovine, so prečitali osnu-

tek o zdravstvenem pregledu sadja, namenjenega za izvoz. Osnutek je izdelal dr. Kovačević, zastopnik nadzorovalne in poizkusne kmetijske postaje v Zagrebu. Ta pravilnik so temeljito preučili in ga sprejeli z nekaterimi dopolnitvami in izpremembami. Po njem so izvozniki dolžni dati v pregled za izvoz namenjene pošiljke sadja poznavalcem rastlinskih bolezni. Za vsako vagonsko pošiljko so izvozniki dolžni plačati pristojbino 60 Din za vse druge, nevagonske pošiljke pa po 15 Din. Pristojbina se bo zbirala v posebnem skladu za one poizkusne postaje, ki bodo prevzemale pregledovanje sadja. Listine o pregledu sadja se bodo izdajale na izvoznih carinskih postajah, pristojbino pa bodo pobirale železniške postaje. Sestanek je nadalje sklenil, da se naj prireajo v vseh izvoznih središčih tečaji o spoznavanju ušj. San Jose in razpoznavanju sadnih vrst. Te tečaje naj vodijo poznavalci rastlinskih bolezni in sadjarski strokovnjaki. Tečaji naj bodo obvezni za vse izvoznike, posredovalce in sploh vse, ki se pečajo z izvozom sadja. Pri vsakem tečaju o pregledovanju sadja, o spoznavanju najvernejših bolezni, naj bo prirejen na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru obvezno za vse komisarije, ki pregledujejo sadje za izvoz. Kmetijsko ministrstvo naj da denar za zidavo novega modernega skladišča za sadje, in sicer iz trimilijonskega zneska, ki ga je dal PRIZAD ministrstvu za izboljšanje sadjarstva.

V Dragi se nam vsiljujejo Nemci

Draga pri Čabru, junija.

Odkar smo pod sarsko banovino, se še ni o našem kraju v »Domovini« pisalo. Ne bi bilo čudno, če bi jezikovno utonili med Hrvat, vsekakor čudno bi pa bilo, če bi se prelevili v — Nemce. Saj ne boste zlabka verjeli, če ne poznate naših razmer, da imamo tudi pri nas borbo z Nemci. V slovenski župniji, kjer ni Nemcev, se dela propaganda za nemštvo.

Za binkošti je prejel naš gospod župnik od neke nemške gospode iz Kočevja prijazno prošnjo, naj se jim dovoli nemško petje v naši župnijski cerkvi, češ da namerava priti večje število Nemcev na obisk k »bratom« v Dragi. Pa jim je naš g. župnik odločno povedal, da je župnija slovenska. Kljub temu so prišli omenjeni gostje. Kar v dveh avtobusih so se pripeljali in vzklikanja in heilanja ni bilo ne konca ne kraja. Pod milim nebom so sprostiti svoje občutke, ker slovenska župnijska cerkev ne potrebuje njihovega propagandnega petja. In v tem vzklikanju so njihovi »bratje« iz Drage in okolice prednjačili. Zdelo se nam je celo, da je bilo samo te slišati. Poturica je slabši od dušmana! Hvala Bogu, nas Slovence iz slovenske župnije Drage ni bolela ušesa, če bi vzklikali Nemci rajhovskemu vodji, toda bolela so nas zato, ker so se drli razni — iči, ki so zatajili svojo slovensko rodno mater in ki hočejo s takimi vzkliki dokazovati svoje nemško pokolenje.

Ali morda mislijo, da so vasi Babno polje, Prezid, Gorači, Novi kot, Loški potok, Stari kot in druge, odkoder so prišli, v rajhu? Pravili so vsaj, da so prišli iz rajha.

Kje so pravi Nemci v naši župniji, vam ne moremo povedati, ker ne vemo zanje. Imamo samo Slovence, nekaj Hrvatov in na žalost med nami nekaj takih, ki so se za časa Avstrije prelevili v »trde Nemce«, ki skušajo zdaj dokazovati z rajhovskimi Nemci resnejše sorodstvo ali celo bratstvo.

Prej je imel pri tej raznarodovalni akciji veliko vlogo — gozd, namreč gozd bivšega veleposestva. Čisto po načrtu se je tedaj vršilo raznarodovanje za razne ugodnosti, ki so jih dosegali taki odpadniki od nemških oblastnikov. Kar ni zmoglo veleposestvo, je izpopolnila nekdanja Schulvereinska šola. O, nismo še pozabili, kako so se lovile slovenske duše za prazen nič in kako so se na debelo pretvarjali naši soobčani v »trde Nemce«.

Zato se čudimo kočevskoneemški drznosti, da nam tudi zdaj pošiljajo nemške učitelje, ki se skrivajo pod potujočimi študenti in ki žele poučevati naše ljudi v nemščini. Morda zato, da je ne pozabijo, ker je že dolgo od tega, ko je Schulvereinska šola vršila svoje raznarodovalno delo.

Odklanjamo najodločneje vse take poizkuse, ki imajo samo namen, umetno ustvarjati drugoroden živeli in vršiti nemško propagando,

ki naj gradi most k Adriji. Pa ne mislite, da smo slovenski, odnosno jugoslovski ne. strpneži, ki odklanjamo vse, kar ni naše. Zelo smo strpni in bi mirno prenašali sožitje pravih, mirnih Nemcev, toda teh naših slovenskih odpadnikov ne bomo nikoli priznali

za Nemce in tudi ne dovoljujemo, da bi kdo vplival na naš slovenski življenj.

Opozarjamo odločilne činitele na vse to nedopustno početje, ki boče preko jugoslovenskega življa graditi most k Adriji... Po tujem ne hrepenimo, ali svoje branimo! N. O.

Hmeljarji, pazite na rdečega pajka

Hmeljarsko društvo v Žalcu nam je poslalo:

Z vremenom je letos križ. Prej je stalno deževalo, potem pa je nastopila vročina. Skrajno neugodno vreme od 1. aprila do nedavnega je zelo pospeševalo razvoj **peronos-pore**. Obrambnega dela se je oprijelo precej hmeljarjev z veliko vnamo.

Pred dnevi nastala silna vročina pa obeta hmeljarjem prihod novega, zelo nevarnega sovražnika: hmeljske pršice ali rdečega pajka. Vesten hmeljar bo dnevno in skrbno ora-

zoval spodnje liste hmeljske rastline in vse tiste trgal in zažigal, na katerih najde na spodnji strani med rebri razpredeno pajčevino in pod njo drobne živalce, ki so v začetku rjavkaste, pozneje pa rdeče. Pripravi bi tudi takoj obrambna sredstva proti pajku v obliki enoodstotne polbaritove brozge in nemudno žveplenoaprove ali enoodstotne erisitove ali enoodstotne libaritove brozge in nemudno škropil, a po potrebi škropljenje še ponovi.

Hmeljarji, upoštevajte d-na navodila in za-
branite požar svojih hmeljskih nasadov!

Politični pregled

V Montreuxu v Švici se vrši konferenca,
na kateri se obravnava vprašanje
Dardanel.

Posvet je sklical Turčija, ki zahteva, da se razveljavijo vojaške točke lausinske pogodbe, ki jo je 1. 1923. podpisalo 10 držav in po kateri je morala Turčija odstraniti vojaštvo iz Dardanel. Na posvetu so zastopane razen Italije vse druge države podpisnice. Turčija želi doseči, da bo spet res prava lastnica dardanelskih morskih ožin, vendar pa v svojih zahtevah ne gre predaleč, ker dopušča v svojih pogojih svoboden promet trgovinskih ladij skozi ožino in tudi drugi pogoji vsaj na prvi videz niso pretirani, tako da je kljub nekim težkočam uspeh Turčije skoro zagotovljen.

Po angleških poročilih

Abesinci v majhnih oddelkih še zmerom
napadajo italijanske čete,

tako da je torej položaj v Abesiniji še zme-

rom resen za Italijo. Agencija Reuter poroča, da so Italijani navidezni gospodarji položaja samo v večjih mestih, a niti tam se ne čutijo varne. Zveze med temi kraji so pomanjkljive in po večini še zmerom v rokah Abesincev, ki vodijo po vsej Abesiniji najkrvoločnejšo četaško vojno. Oddelki četašev napadajo Italijane iz zased celo pri belem dnevu. Na italijanskega podpornika rasa Gukso je bil že dvakrat izvršen napad. Vse kaže, da bo stalo še mnogo truda, krvi in denarje, preden bodo Italijani resnični gospodarji položaja.

Iz Bruslja poročajo, da

stavkovno gibanje v Belgiji zavzema
zmerom bolj prevrten značaj

Vlada je zaradi tega odredila izredne varnostne ukrepe in je vsa država v obsednem stanju. Na vseh nevarnejših mestih je postavljeno vojaštvo. Ponekod so stavkujoči delavci razkopali ceste in razdrli železniške tire. Pogajanja s stavkujočimi premogarji počasi napredujejo. V pristanišču v Anversu pa so začeli spet delati, ker so delavcem v ladjedelnici priznali povišanje mezd za 12 frankov na dan.

se je kmalu prevrglo v kričanje. Že so začeli nekatere delavke vstajati.

Tedaj je gospod Vulfran s stiskom roke povedal Perini, da bi rad šel.

Sele ko sta bila na cesti, je slepi tovarnar izpregovoril:

»Kajne da si mi hotela pokazati sobo, kjer si stanovala, ko si prišla v nas.«

»Da,« je potrdila Perina, »hotela sem vam pokazati eno izmed mnogih stanovanj, v katerih prebivajo vaši delavci. Prepričana sem bila, da se boste zavedeli, koliko ljudi se mora izgubiti in oboleti, če boste le za minuto.

Prav ta dan je minilo trinajst mesecev, kar je bila Perina prišla v Maraumont, brez upanja, ne da bi bila vedela, kaj se bo z njo zgodilo.

Tudi danes je bilo vreme tako lepo kakor tisti dan. Toda Perina ni bila nič več poraj v cunjah. gyp rdgo rdg ordgo umh wfsk dobna tistemu dekletu, ki je takrat skoraj v cunjah stopalo skozi vas.

Na kraju, kjer je Perina preživela svoj prvi večer v Maraumontu, kjer je žalostna sedela ob robu gozda in gledala pod seboj dolino in vas s tovarnami, so stale zraj velika poslopja: bolnišnica na svežem zraku, z lepim razgledom, za bolne delavce iz tovarn.

Od tod so se najlepše videle vse izpremembe. Očlovek se je moral čuditi, koliko novega je nastalo.

V tovarnah samih se je tudi marsikaj izpremenilo. Vse je bilo dosti lepše kakor prej. Okna, ki so bila prej majhna, so razširili, da je prihajalo več zraka v dvorane, kjer je bilo nekoč prašno in zatoхло.

Iz Londona poročajo, da je

angleški zunanji minister Eden izjavil,
da Anglija ne bo priznala aneksije
Abesinije po Italiji.

dasi bo sicer na zasedanju sveta Društva narodov za odpravo sankcij proti Italiji glasoval, kakor je pričakovati. Abesinski neguš Haile Selasi, ki je zdaj v Angliji, je te dni obiskal Edena.

V francoski poslanski zbornici in senatu je bila v torek prečitana

izjava o zunanjih politiki nove
francoske vlade,

ki se imenuje vlada Ljudske fronte. Izjava naglašja, da bo Francija vodila politiko odkritosrčnosti, zvestobe do Društva narodov in s tem brambje miru. Dalje poudarja med drugim potrebo zaključitve dogovora med podunavskimi državami in potrebo francosko-nemškega sporazuma.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na zadnjem ptujskem sejmu so bile za kilogram žive teže nastopne cene: volom 3 do 4. kravam 1.70 do 3.65, bikom 2.70 do 3.50, juncem 2.25 do 3, telicam 3 do 4. teletom 3.25 Din. Konje so prodajali po kakovosti od 400 do 5000 D'n. žrebeta pa od 700 do 1500 Din za glavo.

SVINJE. Na zadnjem sejmu v Ptuiu so se cene nekoliko dvignile; za kg žive teže so bile: pršutarjem 5.25, svinjam 6, plemenskim 4.75 do 5 Din. Prašce so prodajali po kakovosti od 50 do 110 Din za rilec.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah s prišteto premijo:

1 nizozemski goldinar za 29.67 do 29.82 dinarjev;

1 nemško marko za 17.56 do 17.70 Din;

1 angleški funt šterling za 219.05 do 221.10 dinarjev;

1 ameriški dolar za 43.42 do 43.78 Din;

100 francoskih frankov za 288.79 do 290.23 dinarjev;

DOMA

»Zdaj smo pred hišo naše dojitje,« je rekel, ko sta obstala pred domom Rozalijine stare matere.

»Da,« je potrdila Perina. »In tja tudi pojdeva, toda prav po tistem, da naju ne bodo prehitro spoznali. Šla bova po stopnicah. Zgoraj bom jaz odprla vrata. Stopila bova v neko sobo in bova tam ostala, dokler bo vam všeč.«

»Kaj pa naj tam počnem, ko ničesar ne bom videl.«

»Saj vam niti ne bo treba videti,« je mirno rela Perina.

»Kaj bom pa potem?«

»Počakajte še malo! Povem naj vam le to, da lahko brez skrbi ropotate. Nikogar ne boste motili.«

»Vse se je zgodilo tako, kakor si je Perina zamisljala. Šla sta po stopnicah in Perina je odprla vrata, o katerih je bila prej govorila. Potegnila je gospoda Vulfrana za seboj. In iznenada sta se znašla v dušičem soparnem ozračju, ki se ga je Perina še tako dobro spominjala od prvega dne, ko je prišla v Maraumont.

Jecajoč glas je vprašal:

»Kdo pa je?«

Perina je stisnila tovarnarju roko, kakor bi mu hotela reči, naj se ne oglasi.

Isti glas je nadaljeval:

»Kar tam leži, Rjavka!«

In potem se je začelo govorjenje v sobi, ki

Nedaleč od tovarne, tam, kjer je stalo prej nekaj podrtih bajt, v katerih so se mudili otroci, kadar so bili njihovi starši na delu, se je videla zdaj živo rdeča streha novega otroškega zavetišča, ki ga je dal na Perinino pobudo postaviti gospod Vulfran.

Na pameten način se je otresel vseh žensk, ki so prej varovale otroke. Dal jih je poklicati k sebi in jim mirno rekel, da ne more več dopustiti, da bi živeli otroci pod takim nadzorstvom in v takih razmerah, kakor se je to godilo pri Tiburci. Zato se je odločil zgraditi zavetišče. Ker ni maral, da bi kdo s tem zavetiščem tekmoval, je predlagal ženskam, da odkupi njihove podrtje hiše in jim da razen tega še dosmrtno pokojnino. Če jim to ni prav, naj le obdrže svoje hiše, ker on za lepo stavbišče ni v zadregi. Do naslednjega dne opoldne jim je dal časa za premislek.

Seveda so vse pristale na njegov predlog.

Sredi vasi je nastalo še več lepih poslopij. Tudi te je dal zgraditi gospod Vulfran za svoje delavce. V enem je bila velika skupna jedilnica, v drugem dvorana za igre, knjižnica, v tretjem trgovina, v ostalih pa lepa, zdrava stanovanja. Pri teh poslopijih je kupil gospod Vulfran zemljišča na isti način kakor zemljišče za zavetišče.

Poklical je k sebi lastnike in jim dejal takole:

»Že dolgo se vsi delavci pritožujejo, da so sobe, ki jih imajo v najemu, skrajno zane-marjene, tako da pravo legio boleznij. Zato sem se odločil, da bom zgradil za svoje delavce in delavke posebne stanovanjske hiše, kjer bodo imeli stanovanje za tri franke

100 češkoslovaških kron za 181.12 do 182.22 dinarjev.

Vojna škoda se je trgovala po 370.50 do 771 Din, investicijsko posojilo pa po 82 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu po 9.05 Din in nemški klirinški čeki po 14 Din.

Sejmi

26. junija: Mozelj pri Kočevju.
 29. junija: Čakovec, Ljutomer (samo blago), Ribnica na Pohorju (amo za živino, Št. Janž na Dolenjskem).
 30. junija: Smartno pri Litiji, Mirna peč, Rakke, Sp. Polskava, Sv. Peter (srez Ljutomer), Zagorje ob Savi, Račenburg, Črnomelj.
 1. julija: Jurklošter, Podčetrtek, Sv. Bolfenk, Zreče.
 2. julija: Kočevska Reka, Petrovče, Ptuiška gora, Rakičan, Št. Gotard pri Trojanah, Št. Ilj pod Turjakom.
 4. julija: Krško, Rečica ob Savinji, Trava, Veški Gaber, Vojnik, Vuzenica, Ziri.

Drobne vesti

— Kmečki dolgovi pri bankah. V nedeljo je bila v Beogradu skupščina Združenja bank v Beogradu, na kateri je prišlo tudi do razgovora o vprašanju kmečkih dolgov. Predsednik združenja dr. Marković je poudaril, da je Narodna banka začela zbirati podatke o višini kmečkih dolgov pri denarnih zavodih. Po doslej urejenih podatkih znašajo kmečki dolgovi na podlagi menic pri zasebnih bankah 100 milijonov dinarjev. Manjkajo še podatki s področja dveh podružnic Narodne banke, tako da bo končna vsota znašala 1250 do 1300 milijonov. Pred štirimi leti so znašali menični kmečki dolgovi pri bankah 1700 milijonov. V štirih letih so se torej ti dolgovi zmanjšali za 35 do 40 odstotkov. Predsednik dr. Marković je nadalje dejal, da je na pristojnih mestih razpoloženo, da se kmečki dolgovi končno uredijo. Če se izvzamejo dolgovi do 2500 Din, ki se pri nizki obrestni meri in primerem plačilnem roku lahko brez vsega plačajo, in če se izvzamejo oni dolgovi, ki ne presegajo 15 odstotkov dolžnikove imovine, za katere ni treba nikakih olajšav, tedaj bi se vsota meničnih dolgov pri bankah, ki jih

na mesec. Tudi velike kuhinje bom naredil. Če hočete dobiti službe vratarjev, oškrbnikov ali kuharjev v teh hišah, mi prodajte svoja poslopja, drugače bom pa postavil poslopja drugje, svojim delavcem pa prepovedal zahajati k vam. Do jutri opoldne bom čakal na odgovor.

Seveda so se tudi ti vdali, ker so tako nekaj dobili za svoje podrite bajte.

Za razvedrilo delavcev je gospod Vulfran še marsikaj žrtvoval. Dal je ograditi del velikega parka okoli svojega gradu, in tam so se delavci lahko mudili ob opoldanskem odmoru.

Te nenadne spremembe v vasi so seveda zbudile obilo začudenja in tudi razburjenja.

Najbolj so se upirali gostilničarji, lastniki hiš in trgovci, ki so kričali, da jih hoče tovarnar uničiti. Veseli pa so bili tega seveda delavci, ki jim je bilo vse to namenjeno.

Tudi v bližnji okolici gospoda Vulfrana so te izpremembe zbudile dosti skrbi. »Ali je starec mar znorel?« so se izpraševali njegovi sorodniki. »Ali hoče sebe — to se pravi nas — uničiti? Ali ne bi bilo najpametnejše, če bi ga spravili pod varstvo? Najbrž je temu vzrok neumna slabost do pritepenega dekleta, ki dela z njim, kar hoče. Saj je prav to najlepši dokaz, da v njegovi glavi ni vse tako, kakor bi moralo biti. Tu bi moralo poseči sodišče vmes ...

Vse sovraštvo je padlo tako na Perino. Toda ona se zanj ni zmenila, saj je imela mogočne zaščitnike.

Celo Talouel se je postavil na njeno stran. To je bilo najbolj čudno, ker je možak tako hrepenel po tem, da bi postal on neomajeni

voditelj ali celo lastnik vsega. Ali je morda slutil, kdo je Perina ali kaj? Ali pa je občutil, da je Perina bog pri gospodu Vulfranu in se ji ni maral zameriti. In s tem, da je gospodar izdal toliko denarja za poslopja, ki so bila po njegovem mnenju prav za prav nepotrebna, je na drugi strani povečal vrednost nepremičnin.

Toda Perina je imela še več prijateljev, do katerih ji je bilo dosti več kakor pa do Talouela. In ti prijatelji so bili doktor Ruchon, tovarnarjev osebni zdravnik, gospodična Lepotičnikova in inženjer Fabry. Tudi vsi delavci so jo imeli radi, ker so dobro vedeli, da je ona tista gonilna sila, ki je gospodarju svetovala vse te izpremembe v njihovo korist.

Gospodična Lepotičnikova, njena dobra učiteljica, pa jo je imela najrajši in ji je dala največ dobrih nasvetov.

Inženjer Fabry, ki se je hitro ogrel za vsako novost, je skoraj neprestano potoval. Kjer je odkril kaj pametnega, je svetoval tovarnarju, naj poskusi napraviti isto tudi v Maraucourtu. Z gospodom Vulfranom se je časih posvetoval cele dneve. Perina se teh posvetov skoraj nikoli ni udeleževala, vendar pa je vse zvedela, kaj se je tam govorilo. Inženjer ji je vselej vse povedal. Tako je prav vse vodila, čeprav je navidezno stala v ozadju.

Tudi zaupniki delavcev so se dobro zavedali njene vloge. Ponosni so bili nanjo, saj je bila nekoč tudi ona delavka.

»Daj,« so pravili, »nikoli ne bi bilo pri nas teh izprememb, če ona ne bi bila prišla in sama delala v tovarnah.«

Perilo pravi: „SEVEDA“!

Perite prihodnjič tudi Vi s Schichtovim terpentinovim milom. Ono odpravi nesnago temeljito in prizanesljivo iz tkanine, potem je lahko vedno lepo belo!

Schichtovo
terpentinovo milo

pere perilo bleščeče belo

... in za namakanje Ženska hvala

Seveda pa Perina tudi brez sovražnikov ni bila. Ti sovražniki so bili v glavnem gostilničarji in drugi, ki so zaradi velikih izprememb izgubili večji del svojih mastnih zaslužkov. Prej se je pogosto zgodilo, da je kakšen delavec pri njih pustil večino svojega zaslužka, zdaj se pa to skoraj nikoli več ni primerilo.

Zabavljali so čez njo in če je šla skozi vas, je pogosto kdo zakričal za njo. Gorje tistemu, če bi ga bil slišal kakšen delavec. Ne bi se mu bilo dobro godilo.

To nedeljo je gospod Vulfran spet pričakoval Fabryja, ki je bil odšel na neko potovanje. Skrival mu je bil naročil nekaj, česar Perini ni zaupal in je nestrpno čakal, da se vrne in pove, kako je svojo nalogo opravil. Zjutraj je prejel brzojavko, v kateri mu je Fabry sporočal iz Pariza naslednjo vest:

»Izvedel sem vse in dobil tudi uradna potrdila. Vrnem se z opoldanskim vlakom.«

Ura je šla že na pol ene, toda inženjerja še ni bilo. Zaradi tega je postal gospod Vulfran proti navadi kar nestrpen.

Ko je šel po kosilu kakor navadno v svoj kabinet, je stopil naprej k odprtemu oknu, ki je gledalo na dvorišče.

»Pa je res čudno, da Fabryja še ni,« je dejal čez nekaj časa.

»Morda je imel vlak zamudo?« je poskušala ugibati Perina.

Toda moralo je biti nekaj drugega.

Izenada je pritisnil tovarnar na stikalo električnega zvonca. V kabinet je bil stopil sluga, ki mu je gospod Vulfran naročil, naj ne spusti k njemu nikogar razen inženjerja.

Ta ukaz je Perino zelo presenetil, ker je

je treba urediti, zmanjšala na 400 do 500 milijonov dinarjev. Za konverzijo v takem obsegu pa lahko nudi sredstva Narodna banka. V bančnih vrstah pričakujejo konverzijo teh dolgov v kratkem času, kar bi pomenilo velik korak naprej k rešitvi vprašanja bančne stiske. Seveda bodo morale banke misliti tudi na delne odpise.

== Hmeljsko nadzorništvo v Celju. Ban je imenoval sreskega kmetijskega referenta v Celju g. inž. Janka Dolinarja za banovinskega nadzornika za pospeševanje hmeljarstva in nadzorovanje hmeljske trgovine.

== Izvoz našega vina v Nemčijo. Na trgovinskih pogajanjih z Nemčijo so naši odposlanci predlagali, naj bi Nemčija dovolila uvoz 2.000 vagonov našega vina. Nemški odposlanci so ta predlog sprejeli s pogojem, da bodo nemški strokovnjaki izbrali za izvoz v Nemčijo prikladna vina. V kratkem priso v našo državo nemški strokovnjaki, ki bodo vina izbirali. Po pogodbi bi morala Nemčija do konca tekočega leta uvoziti iz Jugoslavije pa okrog 1000 vagonov vina, kar bi izpraznilo mnoge zdaj polne kleti. Izvoz vina v Nemčijo bi znatno olajšal položaj naših vinogradnikov. Vprašanje je seveda, če se bo dobilo v naši državi dva tisoč vagonov tipiziranega vina.

== Razstava zgodnjega sadja v Litiji. Sreski kmetijski odbor v Litiji in številne podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva in Kmetijske družbe iz Zasavja in Dolenjske prirede na Vidovo in Petrovo razstavo zgodnjih češenj, višeni in breskev v litijski osnovni šoli. Lepo blago bo odlikovano ob priliki zborovanja sadijarjev na Petrovo ob 15. uri. Poslužite se nedeljskih voznih kart.

DOPISI

MALA NEDELJA. Naša gasilska četa bo v nedeljo 19. julija proslavila gasilski praznik s skupno sv. mašo. Popoldne ob 15. bo v Društvenem domu gasilska akademija s petjem, krasno zgodovinsko igro in ljudsko zabavo. Na angelsko nedeljo bo velika tombola, že od nekdaj znana po svojih lepih in številnih dobitkih.

tovarnar navadno v nedeljah rad sprejemal vsakogar, kdor bi se oglasil. Kakor je bil čez teden skop s časom, tako je razmetaval z njim v nedeljo.

Naposled je zaslišala na cesti, ki je držala na postajo, konjski topot.

»Zdaj pa prihaja Fabry,« je hitro rekel tovarnar z glasom, ki je bil hkratu ganjen in preplašen.

Kaj je mislil? Kaj je nameraval. Perina si ni vedela odgovoriti.

Da, res je bil Fabry, ki je malo nato hitro stopil v kabinet. Tudi on je bil tako nenavadno čuden. Perina je vse skupaj čedalje manj razumela.

»Na postaji sem se nekoliko zamudil,« je rekel. »Drugače bi bil prej prišel.«

»Glavno je, da ste prišli,« je vzkliknil slepi tovarnar.

»Ali ste brzojavko dobili?« je hlastno vprašal inženjer.

»Da,« je potrdil gospod Vulfran. »Malo upanja mi je zbudila. Toda zdaj je treba še potrditi in dokazov...«

»Dal vam bom tako točne dokaze, da boste hitro o vsem prepričani,« je skrivnostno dejal inženjer Fabry.

»Le hitro povejte!« je začel siliti slepi tovarnar.

»Ali smem vpričo gospodične?« je v zadregi vprašal inženjer.

»Seveda, če prinašate to, kar obljubljate!«

To je bilo prvič, da je Fabry vprašal, ali sme govoriti vpričo Perine. Doslej je bilo to nekaj samo ob sebi umevnega. Prav zaradi tega je bilo dekle še bolj vznemirjeno kakor prej.

Prižgimo kresove padlim dobrovoljcem

Akcijski odbor za proslavo razvitja prapora dobrovoljcev v Ljubljani nam je poslal:

Pred dvajsetimi leti so v Dobrudži stopili naši dobrovoljci v vrste borcev za svobodo in svet opozorili na narod, ki krvavi pod tujim jarmom. Njihova dejanja so dokazala, da je ta narod vreden svobode.

Pred dvajsetimi leti so omahnili v Dobrudžo njih mlada, krepka telesa. Vojni plaz je zdrvel preko njih in zasul njihove kosti v daljni tujini. Dvajset let samevajo njihovi grobovi brez cvetja in zelenja, izravnani z zemljo.

Bratje, sestre, pot k tem njihovim domovom nam je trenutno nemogoča. Da pa jim pokažemo svojo globoko hvaležnost, naj zagore na večer med Vidovim dnevom, praznikom vseh za našo svobodo padlih žrtev, na naših gorah kresovi kot spominski plamen vsem onim, ki so pisali s svojo lastno krvjo zgodovino našega naroda in zapečatili s svojo smrtjo njegovo svobodo.

Prižgimo jim kresove na naših gorah, ki naj oznanjajo vsemu narodu zvestobo in hvaležnost jugoslovenskih src do padlih junakov. Pokažimo s temi spominskimi kresovi, da gori tudi v naših srcih neprestano luč spomina padlih borcev. Kresovi naj bodo vsakomur znak sile, ki druži naš narod in ob kateri se mora zlomiti vsak poskus, rušiti to, kar nam je bilo ustvarjeno s tolikimi in tako dragocenimi žrtvami.

Kresovi naj zagore na vseh naših vrhovih 27. t. m. natančno ob pol 22. uri in naj gore vsaj do 23. ure.

Slava spominu padlih dobrovoljcev!

Domače novosti

* Naš mladi kralj je dovršil tretji razred realne gimnazije. V torek je bila na kraljevem dvoru na Dednju majhna svečanost, na kateri so sporočili, da je Nj. Vel. kralj Peter II. končal tretji razred gimnazije z odličnim uspehom.

* Knez namestnik Pavle na Bledu. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je s kneginjo Olgo, kne-

ževičem Nikolajem in princeso Elizabeto je prispel na Bled.

* Udeležencem vidovdanske proslave in razvitja prapora vojnih dobrovoljcev v Ljubljani je prometni minister odobril: popust 75% vsem članom Zveze vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije, ki so državni uslužbenci, na podlagi njihovih uradniških in dobrovoljskih članskih legitimacij in popust 50% vsem ostalim članom zveze in vsem drugim udeležencem te proslave. Udeleženec mora kupiti na odhodni postaji železniško legitimacijo obrazec K 14 in karto za polovično, odnosno celo ceno, ki bo veljavna tudi za povratek, ako je kupljena železniška legitimacija potrjena od prireditvene odbora sreske organizacije Zveze vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, da se je prireditve udeležil. Popust bo veljal od 25. t. m. do 1. julija za vsę razrede razen IV. in ekspresne vlake.

* Jakob Zemljič †. V noči na nedeljo je umrl na svojem domu v Radencih bivši poslanec in župan g. Jakob Zemljič. Štel je 63 let. Zadel ga je srčna kap. Pokojnika je poznala vsa Slovenija, saj je bil eden izmed najuglednejših mož, ki se je za Slatino Radence in tudi za ves ljutomerski okraj trudil, kolikor je mogel. Kandidiral je pri volitvah v narodno skupščino leta 1931, in je bil tudi izvoljen. Še ves zadnji čas je bil neutrudno na delu kot gospodar. Njegova nenadna smrt je zbudila med rojaki in znanci mnogo obžalovanja. Lahka mu zemlja, žalujočim iskrene sožalje!

* Program proslave 100letnice rojstva Josipa Stritarja, ki bo 4. in 5. julija v Velikih Laščah in v Podsmreki. Dne 4. julija bo ob 20. slavnostna akademija v Velikih Laščah s slavnostnim govorom, deklamacijami, recitacijami, petjem in igrami. Dne 5. julija pa bo v Podsmreki, rojstnem kraju Josipa Stritarja, odkritje spominske plošče, ki je umetniško delo kiparja Goršeta. Pri odkritju slavnostni govor, govori zastopnikov in predstavnikov raznih oblastev in društev. Slavnost se začne v Podsmreki ob pol 11. Popoldne istega dne ljudska veselica od 15. ure s pestrim programom.

* Pogoji za sprejem v državno moško obrtno šolo za pletarstvo v Ptuiju. Naloga zavoda je, dati učencem obojega spola poleg obče vzgoje strokovno izobrazbo v pletarstvu in vrbovilstvu in jih vzposobiti za pletarske po-

žele.

Zdaj je inženjer za trenutek obstal, potem pa se je obrnil k Perini:

»Veste, gospodična,« ji je rekel, »tudi Pa-likarja sem videl in reči moram, da se mu dobro godi.«

Perina je vstala. Kakor ne bi bila poslušala njegovih besed, je strmela v daljavo in blazen nasmešek se ji je igral na ustnicah. Potem pa so se ji vdrlle solze in ji začele teči po licih.

Fabry pa je nadaljeval:

»Ko sem torej zvedel vse, kar je bilo v zvezi z materjo, sem se začel zanimati še za to, kaj se je zgodilo s hčerjo. To mi je pa povedala Cajna, ki mi je odkrila, kako je kupila osla in kako je potem dobila ob cesti, daleč od Pariza, vsega prestradanega otroka, ki je že skoraj umiral.«

»In ti,« je vzkliknil tovarnar z drhtečim glasom in se obrnil k Perini. »mi nič ne poveš, zakaj se ni dal ta ubogi otrok spoznati. Ko sem tako trpel v negotovosti...«

Molčal je, on pa je razprostrl roke.

»Zakaj ne prideš v moj objem?« je drhte rekel.

In potem je še ves srečen dodal:

»V objem svojega starega očeta...«

ŠTIRIDESETO POGLAVJE

Naposled doma

Fabry je šel iz sobe in je pustil starega očeta z vnukinjo samega. Oba sta bila tako ganjena, da dolgo nista mogla izpregovoriti besede. Le stiskala sta si roke in časih šepnila:

DALJE

Kdor si hoče ohraniti lepe zdrave zobe — uporablja redno

DOMAČI IZDELEK

SARGOV

KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU

močnike. Slednjim pomaga zavod po dovršeni učni dobi tudi do zaslužka, ako ne bi mogli pletarstva izvrševati na svojih domovih. Učna doba traja tri šolska leta. Šolsko leto se začne 1. septembra. V prvi razred se sprejemajo učenci obojega spola, ki so dovršili vsaj dva razreda srednje ali meščanske šole in šest razredov (letnikov) osnovne šole in štejejo najmanj 12 let. Prijave, kolkovane s kolkom za 5 Din je poslati do vstetega 3. septembra. Priložiti je prijavi treba: krstni list, zadnje šolsko izpričevalo, izjavo staršev (varuha), s katero se zavezujejo, da bodo vzdrževali učenca za časa učne dobe in plačali vse stroške, ki bi nastali zaradi neopravičenega predčasnega izstopa in potrdilo davčne uprave o višini neposrednih davkov roditeljev. Vsak prijavljenec prejme pismeno rešitev o sprejemu. Stanovanje in hrana se dobijo v Ptuj od 200 Din mesečno navzgor. Priidnim ubogim učencem se bodo po možnosti preskrbele podpore. Podrobnejša pojasnila daje uravritelj šole.

* **Konec šolskega leta.** Zaradi slavnosti v spomin velikemu narodnemu buditelju škofu Antonu Martinu Slomšku je prosvetni minister Stošovič odredil, da se bo na vseh osnovnih šolah v Sloveniji končal redni šolski pouk 27. v samem Mariboru pa že 26. t. m.

* **Polovična voznina za hmeljske obiralce.** Hmeljarsko društvo v Žalcu je tudi letos zaprosilo za polovično voznino obiralcem hmelja od 1. avgusta do 30. septembra. Narodni poslanec g. Prekoršek je prošnjo izročil glavni direkciji državnih železnic, ki je dobil zagotovilo, da se bo zadeva ugodno rešila.

* **Babice vsega sveta so zborovale.** V dnech od 5. do 9. t. m. se je vršil v Berlinu VII. mednarodni babiljski shod, ki se ga je udeležilo okrog 1800 babic iz vseh kulturnih držav na svetu.

* **Vse šivilje morajo imeti mojstrski izpit.** Ker je bilo sproženo vprašanje o pravicah hišnih šivilj, je izdalo ministrstvo za trgovino in industrijo pojasnilo, ki pravi med drugim:

One šivilje, ki jim je delo po hišah glavni poklic, morajo v smislu določb člena 30. obrtnega zakona napraviti mojstrski izpit in svoj poklic spraviti v sklad z določbami obrtnega zakona.

* **Prevažanje otrok s kolesi.** Glede na trdote, ki so se pokazale pri izvajanju predpisov občnega cestnega reda o prevažanju otrok s kolesi je ban odredil, da je dovoljeno jemati otroke na kolesa pod naslednjimi pogoji: 1. Dovoljeno je s kolesi voziti otroke do 14 let starosti le odraslim osebam, če je kolo opremljeno s posebnim sedežem in držali za noge in roke otroka. 2. Kolesar ne sme z otrokom voziti s hitrostjo čez 15 km na uro. 3. Prepovedano je otroke voziti s kolesom po zelo prometnih ulicah, zlasti kjer je tramvajski promet. 4. Kier je začasen večji promet ali ovira, je dolžan kolesar, ki vozi otroke, stopiti s kolesa, dokler ni zapreka odstranjena, odnosno promet spet reden.

* **Najdba okostnjaka in žare na Vrhniki.** Ob veliki cesti med Orosijevo in Oblakovo hišo so delavci pri kopanju na posestvu župnika Javornika našli na človeško okostje in prsteno posodje. Delavci niso pri svojem delu niti malo slutili, da bi utegnili odkriti kake starinske stvari in niso nič pazili. Razbili so posodje. Le, ko so našli v globini 80 cm na okostja, so obvestili orožništvo. Za zadevo se zanima tudi vrhniški odvetnik dr. Marolt Marijan, ki se peča s starinoslovjem. Po njegovem mnenju je posodje zelo staro, morda celo iz rimskih ali keltskih časov.

* **Hudo razširjenje pižmovke.** V treh tednih je bilo v mariborski okolici uničenih pet pižmolk, ena pa je bila celo živa ujeta in je zdaj v gozdarski šoli. Ostale pižmovke je dobil preparator Walner v Mariboru v nagačenje. Pižmovka se torej zelo širi po naših krajih. Ker je ta glodalec zelo škodljiv, je preganjanje te nadloge potrebno.

* **Dva otročiča utonila.** V Muršaku pri Slatini Radencih se je triletna Štefanija Hvalčeva igrala v bližini hiše, med tem ko so bili starši na polju. Ko so se starši vrnili domov, pa ni bilo o Štefki nikakšnega sledu. Ko so jo začeli iskati, so jo našli v mlaki utopljeno. Na sličen način je doletela smrt triletno posestnikovo hčerko Angelico Klemenčičevo v Paričjaku pri Radencih. Dekletce se je splazilo do mlake na travniku, padlo v mlako in utonilo.

* **Utopljenka z rožnim vencem okrog vratu.** Pri Dobovi so potegnili iz Save 20 do 28 let staro utopljenko, ki je bila v samj strajci, okoli vratu pa je imela rožni venec. Utopljenka je 160 cm visoka, dobro razvita in temnih las.

* **Po nesreči ga je zabodel v prsi.** Te dni sta se vračala posestnik Franc Kolšek in posestnikov sin Ernest Bošnjak, oba iz Podvrha, iz Braslovč domov. Kolšek, ki je bil vinen, je hotel Bošnjaku pokazati, kako bo zabodel nekega moškega, pri tem pa je zamahnil tako nerodno z nožem, da je zadel Bošnjaka in ga zabodel v levo stran prsi. Bošnjaka so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Električni tok ga je ubil.** V bližini železniške postaje Trzina se je na velenjskem daljnovodu, ki drži s Črnuče proti Kamniku, zgodila huda nesreča. Kranjske deželne elektrarne so pred kratkim odločile, da prepletkajo daljnovod Velenje—Črnuče. V ta namen je bila najeta večja skupina pleskarjev, med katerimi tudi 40letni Mirko Matičič iz Doba. Matičič je dobil nalogo, da pleska železne drogeve v smeri proti radijski postaji pri Domžalah. S Črnuče pa vodita v oni smeri nekaj časa vzporedno dva daljnovoda, in sicer oni, ki drži proti Velenju in oni, ki odvaja tok proti Gorenjski. Matičič pa se je v teh daljnovodih zmotil in šel namesto daljnovega Velenje—Črnuče pleskat drogeve drugega daljnovoda, ki so bili pod napetostjo

Brata Janez in Peter

Bilo je pred davnimi leti, Brata Janez in Peter, sinova posestnika Brezarja v Vrhovju, sta si bila podobna kakor bob bobu. Ker je njuna starostna razlika znašala le šestnaest mesecev, sta se lahko še skupaj igrala. Mleko sta pila iz iste skodelice, spala sta v eni postelji, pretepala sta se in skupaj trgala hlače. Ko sta se v osnovni šoli naučila brati in pisati, je njun oče, majhen posestnik, začel tuhtati, kako bi oba spravil do kruha. Eden bo na posestvu, a drugi mora po svetu. Za študiranje ni bilo sredstev, a bi bilo tudi sicer neplodno, ker učenost ni kaj rada prihajala v glavic Brezarjevih dečkov.

Ker je bil Janez najmočnejši, so njega dali v trgovino, a Petra so določili za bodočega hišnega gospodarja.

Janez se je učil najprej v bližnjem mestecu. Tu je v trgovini razvijal tak talent, da ga je neki ljubljanski veletrgovec, ki je prišel v mesto, vzel v svojo službo. Še prej pa je bil Janez šel domov, da se poslovijo od očeta, matere in Petra. Oba brata sta se dolgo držala objeta in sta si med solzami v očeh stiskala roke.

»Ti se jočeš, Janez,« je rekel Peter in pogledal skozi okno, da bi skril svoje solze.

»Ne, ne, zelo... sem... vesel,« je stokal Janez in si brisal z rokavom oči.

»Zdaj se ne bova... kmalu... videla,« je rekel Peter.

In res so potekla leta, da Janez ni mogel priti domov. Oče je umrl; bilo je prav nekaj dni pred božičem, ko je toliko dela v trgovini,

in seveda je važnejše, prodajati dobrote živim ljudem kakor žalovati za mrtvimi. Tudi mati je umrla; bilo je tisto jesen, ko je trgovina z jabolk tako lepo uspevala. Razume se, da Janez tudi zdaj ni mogel na pogreb.

Nekoč je imel Peter že prihranjen znesek za pot v Ljubljano. Toda zmagal je razum, k znesku je še nekaj prihranil in še nekaj, pa si je kupil kravo.

Toda pisala sta si vsak mesec, Janezova pisava je postajala vse lepša z vse lepšimi okraski, a Petrova je bila zmerom bolj okorna, tako da so se videle vrste kakor late v razpadajoči ograji. Njuno dopisovanje je bilo preprosto in brez mnogih besed, vendar pa je bilo ogledalo velike bratovske ljubezni.

Samo enkrat sta potekla dva meseca, preden je spet dospelo pismo od Petra. Janez je bil neutolažljiv in je pisal in ga prosil, naj saj z dvema vrstama javi, če je že morda mrtev. Peter je odgovoril, da ni umrl, nego je nasprotno začel novo življenje, ker se je za vse življenje zvezal s sosedno plavalso Ano, za katero mu je že dolgo časa tolklo srce.

Samo enkrat se Janez dolgi sedem tednov ni oglasil s pismom. Peter je hodil okrog in vzdihoval in zmerjal vse povprek, dokler ni dobil dopisnice z obvestilom: Janez Brezar in Katrica Smrekarjeva, zaročena.

Potem je dopisovanje bilo spet v redu in se skozi dvajset let ni ustavilo.

Bila je hčerka Janezovega gospodarja, ki se je Janez z njo oženil. S Katrino okroglo ročico je prejel Janez tudi ključ do skladišča in tako je Peter sredi zime dobil iz Ljubljane izdaten zabojček, v katerem so bile salame, gnet in še druge dobrote. Na zabojčku pa je

bilo ponosno zapisano: Janez Brezar, trgovina z živili in vsakovrstno tkanino.

Tudi Peter si je povečal posestvo in bi zdaj prav z lahkoto žrtvoval potreben znesek za pot k bratu. Ko se je že pripravljval na pot, je bilo treba hlev popraviti, kar se seveda ne da napraviti brez denarja.

In vsako leto, kadar se je delo na polju malo uneslo in bi imel Peter nekaj več časa, se je kaj zgodilo, da ni mogel od doma. Ko je spet nekoč mislil na pot, je njegova Ana legla na posteljo in kmalu se je iz spalnice zaslišalo drobno vekanje — znamenje, da se je Petrov rod pomnožil za novega člana.

Kmalu so se začeli izmenjavati pozdravi med otroci Brezarjev. Štirje so bili v Ljubljani in pet v Vrhovju. Na krstnih listih Janezovih otrok sta bila kot botra zapisana: posestnik Peter Brezar in posestnica Ana Brezarjeva iz Vrhovja. A na krstne liste Petrovih otrok je župnik pisal za botra trgovca Janeza Brezarja in trgovko Katrico Brezarjevo iz Ljubljane.

In redno po vsakem krstu je vprašal župnik v Vrhovju: »Ali vaš brat in svakinja ne pride ta nič gledat svojih krščencev?«

In redno je župnik dobil odgovor: »Da, najbrže poleti.«

Toda v najlepši sobi je visela v lepem okviru tako v Vrhovju kakor v Ljubljani slika ene in druge Brezarjeve družine. Često sta postajala Peter in Janez vsak v svojem domu pred sliko in jo gledala, dokler se njima niso porosile oči. Vendar pa so še zmerom bila mesečna pisma edina vez med obema Brezarjevima družinama. Bila so pa res tudi prav ljubezniva pisma:

20.000 voltov. Lezel je na drog v bližini trzinske postaje, ga najprej očistil rje, nato pa pričel svoje delo s čopičem. Komaj pa je nekajkrat potegnil s čopičem, je z levo nogo zadell ob žico. V naslednjem trenutku je padel dol in se ujel na spodnji nosilec tako, da sta mu viseli na eni strani navzdol nogi, na drugi glava, z levim komolcem pa se je ujel na žico, ki je bila istotako pod napetostjo 20.000 voltov. Tam je visel precej časa, dokler ga niso opazili ljudje in poklicali transformatorsko postajo v Črnučah. Odtod so prišli uslužbenci, ki so ga s pomočjo vrvi spravili na tla. Pogled na mrtveca je bil strašoten. Razen čevljev je zgorela na njem vsa obleka, po telesu pa je bil ves zgoljenel. Pokojni Mirko Matičič je bil oženjen in oče petih nepreskrbljenih otrok. Do zadnjega je bil brezposeln, šele ta teden je dobil delo pri kranjskih deželnih elektrarnah, toda že prvi dan dela ga je doletela žalostna smrt. Naj počiva v miru! Žalujemo ženi in otrokom sožalje!

* **Strela cepi hraste.** V soboto popoldne je nad Slovenskimi goricami zadivljalo neurje. Med dežjem je udarjala strela. Posestniku Jožefu Urbanču pri Sv. Ani se je zgodil poseben dogodek. Pospravljaj je z delavci pokosen sen. Pohiteli so s svojim delom, da bi ušli nalivu. V neposredni bližini travnika je debel hrast. Podenj so se že zatekli vsi delavci in nameravali tam vedriti. K sreči se je gospodar domislil, da bi to utegnili postati nevarno in je ljudi pregovoril, da so kljub dežju odhiteli domov. Nekaj trenutkov za tem je udarila strela v omenjeni hrast in ga razklala.

* **Dva rudarja zasuta.** V rudniku kaolina v Črni pri Kamniku sta dva delavca kopala navpičen rov. Zaradi deževja zadnjih dni je bila zemlja tako namočena, da se je zdaj velika plast zemlje in kaolina zrušila nanju in ju zasula. To so opazili še ob pravem času njuni tovariši in ju po več urnem napornem delu rešili. Hujših poškodb nista imela, zato pa sta bila duševno izčrpana. Oddali so ju v domačo oskrbo.

* **Huda toča** je napravila v soboto veliko škodo v pasu od Celja skozi Teharje do Štor. Posestniku Martinu Rebru v Čretu je strela ubila kravo v hlevu. V Novi cerkvi pri Voj-

niku je poleg drugega tudi voda vdrla v hiše in hleve.

* **Med nevihto v Beli Krajini** v petek je padala za oreh debela toča in uničila zlasti v Radovici ječmen, grozdje, krompir in turščico.

* **Strela je zažgala na dveh krajih.** Nedavno neurje je povzročilo v dolnji Savski dolini veliko škodo zlasti tam, kjer je padala toča. V Radečah je bilo kakor iz škafa in vmes je treskalo. V Loki je strela zažgala Štravsov kozolec. V Prapretnem pa je udarila v Zidarjev skedenj in ga upepelila.

* **Otrok je umrl zaradi kačjega pika.** 3-letni posesunikov sinček z Vrhnike Malovašič Ivan je bil v hribu med skalami, kjer ga je pika v roko gad ali modras. Domači so takoj pohiteli k zdravniku, ki je po prvi pomoči dečka napotil v ljubljansko bolnišnico. Strup je pa naglo deloval in nesrečnemu otroku niso mogli več pomagati.

* **Maltarka mu je razbila glavo.** V Cigletovi ulici v Ljubljani gradi stavbeno podjetje Ivana Slokana veliko stanovanjsko hišo. Ko je te dni pripeljal tovorni avto za celotno skladovalnico opeke, je bil med delavci, ki so obstopili voz, da tovor razlože, tudi 27 letni Ignac Boršič iz Deseniča v pregrajskem okraju. Ko se je Boršič umaknil avtomobilu k zidu, pa je z odra priletela težka maltarka (posoda, v kakršni zidarji prenašajo malto) in mu z vso silo tresčila na glavo. Posledice udarca so bile usodne. Težki predmet je Boršiču glavo zmečkal. Na pomoč poklicani reševalci so ranjenca v globoki nezavesti prepeljali v bolnišnico, kjer je umrl. Žrtvi dela blag spomin!

* **Neznani utopljenec.** Na pokopališču na Savi so pokopali neznanega utopljenca, ki so ga našli na levem bregu Save. Eden izmed delavcev, ki so zaposleni pri popravilnem naspisu za dovoz k novemu savskemu mostu, je opazil v grmovju utopljenca, o katerem so presodili, da je star kvečemu 35 let. Pokojnik je bil oblečen v sivo-modro črtasto obleko, v nizke pollakaste čevlje, bil je srednje močne postave, kratkih brčic okrog vratu je imel zeleno kravato. Sodijo, da je bil kvečemu 14 dni v vodi. Na truplu niso našli nobenih poškodb.

* **Velik mlin je zgorel.** V nedavno noč je v Trnovski vasi pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah zgorel do tal velik umetni mlin, last

posestnika in mlinarja Franca Trančarja. Škoda je tem večja, ker je bila v mlinu tudi precejšnja količina žita in moke, zavarovan pa je bil posestnik le za 100.000 Din. Kako je ogenj nastal, ni znano, govorijo pa, da ga je zanetila zločinska roka iz maščevanja. Orožniki so uvedli obširno preiskavo. Na kraju nesreče so bili samo domači gasilci z ročno brizgalno, ki nikakor ni bila kos velikemu ognju. Domači gasilci so rešili, kar se je pač rešiti dalo, zlasti pohištvo in druge premičnine, ki so jih nosili iz ogroženega poslopja. Pri gašenju je bil neki gasilec precej nevarno poškodovan.

* **Toča debela kakor kokošja jajca,** je padala pretekli teden v Tuhinjski dolini med točo, ki je bila sicer debela kakor orehi. Na Vrhopolju in v Nevljah je uničena polovica vseh pridelkov, rž in ječmen pa sta čisto zbita. Na Lokah, Pod Hruško, v Potoku so uničili vsi pridelki in na strehah je razbita polovica opeke. Na Lokah so dobili posamezne kose toče do 7 cm debele. Hudo so dalje prizadele vasi od Karavank do Šmartna, Pešainovice in Rakitovca. Pomoč prebivalstvu je nujno potrebna.

* **Dve žrtvi strele.** Že več let ljudje v Cerkniški dolini ne pomnijo, da bi koga ubila strela. Te dni pa je zahtevala dve žrtvi. Pred nevihto so na Uncu pri Čebavcu postavljali podaljšek pri kozolcu. Ko se je dež vili, so morali delavci prekiniti delo in iti v zavetje. Tedaj pa se je zablistalo in udarila je strela med odhajajoče delavce. Na mestu sta obležala delavca Ignacij Berkin in Franc Žnidaršič. Prvi je obležal mrtev, zadnjega pa je strela onezavestila. Oba delavca so takoj odpeljali v Cerknico, pa tudi na kozolcu, pri katerem so bili delavci zaposleni, je strela napravila veliko škodo. Podaljšek, ki je bil pravkar v delu, je strela prerežala na obeh straneh. Kozolec je začel tudi goreti, a so ogni pravočasno udušili. Nesrečno žrtev Ignacija Berkina so položili doma na mrtvaški oder. Druga žrtev, Franc Žnidaršič, pa je moral iskati zdravniške pomoči. Kakor poročajo iz vasi Martiniaka pri Cerknici, je tudi tam strela zahtevala svojo žrtev, in to neko žensko, ki je delala na polju.

* **Strela je udarjala** v petek med nevihto v električne naprave v Studencih pri Mariboru in v Kamnici. Na hujšo škodo pa je napravila, ko je udarila v Mrakovo hišo, v kateri

»Moj starejši sin že zna brati. Tako rad govori o stricu Petru. Čisto je podoben ranjemu očetu. Prav tako rjave oči ima. Dragi Peter, ali je na grobovih očeta in matere zasajeno lepo cvetje?«

★

»To poletje smo dali napraviti sobo na podstrešju, kjer je bila prej shramba za suho meso. Saj se še spominjaš! Ana jo je prav lepo opremila. Nekoliko drago je bilo. Lubi brat, če nas boš s svojo družino kdaj obiskal, lahko stanujete v tej sobi.«

★

»Letos sem napravil izvrstno kupčijo. Nakupil sem poceni kave in počakal, da so se cene dvignile. Za deset odstotkov so zrasle. Zato bom tvoji Ani poslal prav lepo obleko. Ali še živi stara Neža v Češnjevcu. Saj se še spominjaš, kolikokrat sva pila pri njej mleko, ko sva pasla krave na našem travniku poleg njene hiše?«

★

»Letošnja letina je bila zame prav dobra. Pridelal sem petdeset metrskih stotov pšenice. Samo na tisti niivi, kjer sva tedaj ušla mladega jajca, saj se še spominjaš, je bilo čez dvajset metrskih stotov. Pa tri krave sem prodal po lepih cenah.«

★

Na ta način sta se obe družini vživljali v življenje druge. Na ta način se je držala vez med obema bratoma, ki nista videla drugega že trideset let. Čelo obe svakinji, Petrova Ana in Janezova Katrica sta pisali druga drugu, kakor bi bili prijatelji iz otroških let.

Tedaj pa so tisti kraji okoli Vrhovja dobili železnico. Štiri kilometre od Vrhovja so zgradili postajo. Čudne reči so govorili ljudje o železni kači, a najbolj čudna je bila ta, da se lahko z njo v petih urah pripelješ v Ljubljano za poldrug goldinar.

Najprej so mislili, da bi se pripeljal Janez z ženo in otroki v Vrhovje in slavil svidenje v stari očetovi hiši, kjer sta očetova zofa in materin naslanjač stala še na tistih prostorih kakor pred davnimi leti.

Ker Janez ni utegnil zaradi trgovine od doma, a Ana bi vendarle tako rada videla Ljubljano, so sklenili, da se napoti vsa Petrova družina z vlakom k Janezu.

Vlak je odhajal okrog poldneva, a Peter je bil s svojimi že jutraj ob osmih na postaji. Še nikdar se ni vozil z vlakom, zato mu je bilo kar tesno pri srcu. Hlapca, ki je pripeljal družino k postaji, je Peter po dolgotrajnem opominjanju, naj pazi na živino, in s kupom naročil za dekle, poslal domov. Sedem oseb Petrove družine je stopilo v postajno poslopje, da si kupi vozovnice. Promet je bil tedaj še malhen in zato takrat kar štiri ure pred odhodom vlaka še ni bilo na postaji ne uradnika, ne postajnega načelnika.

Posestnik Brezar pa ni utegnil čakati, zato je poiskal načelnika v njegovem stanovanju, da se z njim porazgovori zaradi cene.

»Dobro jutro, gospod postajni načelnik! Moje ime je Brezar, Peter Brezar iz Vrhovja. Če ste že kaj slišali o tem kraju. Potoval bi rad s svojo družino k bratu v Ljubljano, k trgovcu Janezu Brezariju. Če vam je znan.«

Tak nagovor seveda v tistih časih prvih železnic ni bil tako čuden, kakor bi bil danes.

Na podobne reči so bili takrat navašeni. Zato je postajni načelnik tudi prijazno odgovoril:

»Čisto prav. Vlak odhaja ob 12. uri 15 minut.«

»Da, hotel bi se z vami porazgovoriti tudi zaradi voznine. Slišal sem, da stane vlak za osebo poldrugi goldinar.«

»Res je, poldrugi goldinar.«

»No, no, malo boste že popustili. En goldinar bo dovolj, saj se nas pelje sedem, jaz, žena in pet otrok.«

»Za otroke pod 12 leti plačate le polovico.«

»Vem, a tudi sicer boste morali popustiti od te cene.«

»Nemogoče, gospod, mi moramo državi odšteti polno ceno za vsako vozovnico.«

»Saj vendar ne boste zaradi nas priklonili nobenega novega vagona?«

»Ne, gotovo ne, toda...«

»Pomislite, da lahko najmlajša dva, Mihca in Pepco, pošliem s hlapcem domov, saj tako ne moreta ničesar imeti od tega potovanja, ker sta še premajhna.«

»Lahko, To je vaša reč.«

»A država izgubi potem zaradi vaše trme znesek za dve vozovnici.«

»Cena je tako predpisana, če potujete ali ne.«

»Pa naj bo, samo prosil bi, da se vlak med vožnjo malo ustavi v Zabrdju, kjer bi obiskal prijatelja iz mladih let Jakoba Borštnarja.«

»Vlak se ustavlja samo na postajah, ki so zanesane v voznem redu.« je pojasnil postajni načelnik.

»Dovolite mi pripombo, da na tako neustreznega človeka še nisem naletel,« je menil Peter Brezar.

je znana Ahtigova gostilna. Skozi streho je udarila v sobo Ahtigove služkinje, ki je bila tedaj k sreči v kuhinji. Razbila in raztrgala je posteljo in vso opravo nato pa je napravila veliko luknjo skozi steno in udarila v sosednjo, Novakovo stanovanje, kjer pa je k sreči našla skozi odprto okno pot na prosto.

* **Obesil se je v Dolgi vasi pri Kočevju** komaj 16letni sin posestnika Sešarka. Kaj je fant gnoal v smrt, ni znano.

* **Ogenj je uničil domačijo.** Te dni je ogenj upepelil posestniku Ignacu Vodušku v Lokah pri Framu vso domačijo. Ogenj je nastal ponoči, ko so bili domači v globokem spanju. Požar je prvi opazil domači hlapec in takoj zbudil domače, ki so v zadnjem trenutku znosili na prosto, kar se je dalo. Na kraj požara so prihiteli domači in okoliški gasilci, ki so se potrudili, da bi ogenj omejili, toda vsa prizadevanja so bila zaman in so ognje, ni jeziki upepelili hišo, hlev, kolarnico in skedenj. Domnevali, da je ogenj podtaknila zlobna roka.

* **Utopljenka v Savinji.** Te dni so našli v Savinji ob desnem bregu blizu Lubnovega posestva v Liscach pri Celju truplo neznanke, okrog 25 let stare, kmečko oblečene ženske. Njeneža imena še niso ugotovili. Tudi še ni jasno, ali gre za nesrečo ali za samomor.

* **7letni čedeček po nesreči ustreli svojega 3-letnega bratca.** V Zavrhu, občina Korena, se je dogodila usodna nesreča v hiši posestnika Tomaža Zmavca. Posestnik je bil usodnega dne odsoten, doma pa je ostala žena Helena s štirimi malimi otroki. Ko je šla mati zvečer v hlev opravljati živino, so ostali 7letni Stanko, 6letni Feliks, 4letni Alojz in 3letni Francek sami v hiši. Stanko je vedel, da ima oče shranjeno puško v omari. Poiskal je ključ, odklenil omaro in iz nje vzel puško, ki se nabija od spredaj. Puška je bila nabita, na vžigalniku pa vžigalna kapica. Stanko je meril s puško sem in tja po sobi, nazadnje pa je napel petelina in nameril orožje proti 3letnemu bratcu Frančku. Naenkrat se je puška sprožila in izstreljek je zadel Frančka iz neposredne bližine v trebuh in ga na mestu ubil. Ko se je po končanem delu mati vrnila v hišo, je prestrašena našla na mlašega sinka mrtvega. Ostalih otrok ni bilo nikjer. Vsa obupana jih je klicala, pa se ji niso odzvali in šele po dolgem iskanju jih je našla skrite v bližnjem gozdičku. Otroci so bili vsi preplašeni in skra-

ja niso mogli z besedo na dan. Potem pa je bilo zanimivo, da sta skušala oba mlaša bratca prevzeti krivdo starejšega Stanka na sebe, in sicer sta se 6letni Feliks in 4letni Loizek pričakala, kdo je sprožil smrtni strel. Šele orožnikom je Stanko priznal, da je bil on usodni strelec. Orožje so orožniki zaplenili, ker nesrečni oče ni imel orožnega lista. Strašna nesreča je zbudila v vsej okolici sočutje z Zmavčevo družino.

* **Smrtna nesreča na lovu.** 16-letni posestnikov sin Pavel Kuhelj iz Javorja pri Liti je šel na lov. Med potjo se mu je puška sprožila in ves naboj mu je udaril v trebuh. Smrtnonevarno ranjenega so pripeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **V vodo je skočila.** Iz Ljublanice so potegnili te dni neznan žensko truplo in pozneje ugotovili, da je utopljenka 28-letna služkinja Ana Mauserjeva iz Plešivice pri Brezovici. Ki je bila več let uslužbena v zavetišču sv. Jožefa. Zadnje čase je bila Ana precej potrta in tudi duševno zmedena.

* **Najdeno truplo utopljenca.** Na Telovo zvečer se je smrtno ponesrečil 60letni občinski delavec Andrej Sinček. V temi je padel v Dravo in utonil. Njegovo truplo so našli šele te dni.

* **Toča v Savinjski dolini.** Pretekli teden je padala v braslovški občini in drugod debela toča. Na hribe sta prizadeta kraja Dobrovlje in Podvrh. Mnogim posestnikom je toča uničila ves poljski pridelek.

* **Strašno neurje v novomeški okolici.** V petek se je med nevihto usula toča v smeri Vavta vas-Jurna vas-Koroška vas-Vinja vas in dalje proti Cerovcu. Vse to je trajalo kakšno uro. Toča je čisto uničila žito, fižol, turščico in vinograde, ki so letos mnogo obetali. Tudi sadno drevje je uničeno. Nezrelo sadje z listjem vred leži na tleh. Pogled je strašen. Pri vsem tem pa je najbolj žalostno to, da je nevihta najbolj oškodovala na siromašnejše vasi.

* **Debela toča pod Krimom** je v petek na lgu in tam okoli uničila prideleke. Med strašno nevihto je strela zažgala nekemu posestniku blizu Jezera hlev, v Krimu samem pa je razklala več debelih dreves.

* **Umor ali smrtna nesreča.** V Ploderšnici v Slovenskih goricah je živel sam zase čudakško življenje 45letni posestnik Karel Verbošt. Zadnje dni pa so ga počešali. Ko je

te dni zjutraj prispel na kolesu v Ploderšnico raznašalec kruha in peciva Josip Šmigovec, je stopil tudi v Verboštovo hišo in dobil na postelji ležečega Verbošta vsega krvavega z veliko rano na desnem senu. Šmigovec je takoj sklical sosedo, obveščeni pa so bili tudi orožniki, ki so takoj uvedli preiskavo. Čudno je, da so našli v hlačah, ki so ležale na stolu, 1398 dinarjev.

* **Za hranilno knjižico jo je opeharil.** Hormar Janko iz Gradiš pri Tuhinju je pred dnevi prišel v Lahoviče in se oglasil pri Angeli Narobetovi. Priporočal ji je, da ima gozd, ki je vreden kakih 50.000 Din, in da namerava v kratkem kupiti posestvo. Ker so bili po njegovem pripovedovanju dani vsi pogoji za lepo zakonsko življenje, je Angela pristala na njegovo snubljenje. Povedel jo je nato nekega dne v Karinik, pred odhodom pa jo je nagovoril, naj vzame s seboj hranilno knjižico v vrednosti 16.000 Din. Ko sta prišla v bližino Kamnika, ji je pokazal neko njivo, češ da jo je kupil. Po prihodu v mesto ji je zaupal, da je prišel prav za prav kupiti posestvo, za kar mu manjka samo majhna vsota. Angela mu je izročila hranilno knjižico kamniške mestne hranilnice za 75 Din v gotovini. Zaljubljenec je pustil žensko na cedilu in začel po raznih kamniških gostilnah popivati, gostom v gostilnah pa je ponujal knjižico v nakup za polovico njene vrednosti. K sreči se je našel nekdo, ki ga je ovačil, in orožniki so ga aretirali. Pri njem so dobili samo še 25 par, raztrgano listnico, potni list in seveda tudi knjižico, ki jo je prevarana nevesta prejela nazaj. Oddan je bil v sodne zapore.

* **Umor je priznal.** V maju smo poročali, da je kupil v Češnjicah Škrjančevo domačijo 40letni Dragan Franc, oče treh otrok. Pri prodaji posestva si je izgovoril 71letni Škrjanc dosmrtni kot v hiši in užitek. V tem pogledu je preskrbel tudi svojo 38letno hčer Marijo, ki ji je v kupni pogodbi izgovoril, da ima tudi ona pri hiši užitek od svojega 50. leta dalje. Hude gospodarske razmere so Dragana onemogočile, da bi dal Škrjancu užitek v toliki meri, kakor je bil določen v pogodbi. Zato so bili v Draganovi hiši prepri in dnevnem redu. Da bi prišel do celotnega užitka, se je Škrjanc obrnil na sodišče in je mladega gospodarja tožil. Prevzeti je hotel tudi posestvo od Dragana nazaj, čemur se je na ta uniral Pred enim mesecem pa se je Dragan dejansko lotil starega Škrjanca, ga umoril in zanesel truplo v bližnji studenec. Gotovo je mislil, da bo ostal njegov zločin prikrit. Prišlo pa je drugače. Ljudje so našli truplo in rante na njem so bile dokaz, da je bil starček umorjen. Sledila je takoj po umoru aretacija Dragana in še nekega njegovega prijatelja, ki je bil osumljen, da je pomagal nositi mrtvo Škrjančevo truplo v studenček. Po enem mesecu preiskovalnega zapora je zdaj Dragan priznal zločin.

* **Steparski ciganki.** Nedavno sta se polavili v nekem stanovanju v Gaberju pri Celju stara in mlada ciganka. V stanovanju sta dobili kuharico Marijo in poročili za kozarec vode. Ko jima je kuharica postregla, je starejša ciganka pokrila kozarec z belo ruto, nato pa je začela vodo v kozarcu šumeti. Ciganka je razodela kuharici ednjih 10 dinarjev, ki jih je imela. Čla, ni prinesla ves svoj denar da ga bo blagoslovila in tudi povedala katere stranke v hiši kuharici niso naklonjene. Ko je prinesla kuharici ednjih 10 dinarjev, ki jih je imela, ji je dala starejša ciganka nekaj poduhati. Kuharici se je začelo takoj vrteti v glavi in je začela klicati na pomoč. Ciganki sta jo naglo ponihali, ne da bi bili pozabili vzeti s seboj kuharicih 10 dinarjev.

* **V Rečah v do smrti lečo ohlodelo** lučslovena. Po vestih iz Ligea je tamkajšnje okrožno sodišče ohlodelo na do smrti lečo južnoslovensko državljano delavca Pavla Gvozdeniča in Filina Radčiča, ki sta lani pri nekem preletu do smrti nobila dva svoja tovariša, nato pa poheonila.

* **Podljevski šotanski naidžilpa naj plača 16 milijonov dinarjev.** O Podljevski šotanski družini smo že zadnjič poročali. Glavni krivec dr. Bodi je pobegnil v tujo. Preiskava

Naposled so bili v kupeju. Vrata so zaprli za njimi, postajni načelnik je zapiskal na piščalko, lokomotiva je zajuckala, starejši otroci so veselo vzklikali, mlajša dva sta zajokala in žena Ana je padla moču okrog vratu ter zašepetala: »Peter, če se nam zgodi kaj hudega, naj se ti zdaj zahvalim za devetnajst srečnih let, ki sem jih preživela s teboi kot tvoja žena.«

No, pa se ni zgodilo nič in proti večeru so bili že v Ljubljani. Kaj je res brat Janez ta sivolasi, častitljivi mož z zlato verižico na telovniku. Ali je res svakinja ta elegantna dama v imenitni obleki? In potem otroci!

Stiskanje rok. Oko se je vprlo v oko. Bilo je, kakor bi se dečali vozili v grlih. Srečne misli so iskale izraza, viharji občutki so hlepele po besedah, vendar se niso čule druge besede kakor: »Brat Janez, kdo bo vzel našo prtljago?«

Toda nekaj trenutkov pozneje, ko so vsi sedeli na balkonu trinadstropne hiše trgovca Janeza Brezarija v krogu čebelačjih otrok, so kar sami od sebe prihajali vprašanja in odgovori: »Ali se spominjaš?«, »Ali se še spominjaš?« Lubeznivi pogledi in poluh obih svakinji in ropot otrok so sestavljali pristrčno skladnost. Vmes se je vriskalo če veselo včasih pleglo in misli so pohitele daleč tja v Vrhovje, kjer tako tiho počivata oče in mati.

In trideset let, kolikor časa se oba brata nista videla, je izginilo.

Trideset let!

Somrak je legel na zemljo in na balkonu je postajalo hladno. Nastopil je čas, ko je treba k počitku.

Janez in Peter naj spita v isti sobi.

Vse kakor nekoč. V pol ure je bilo vse tiho v hiši.

Le še enkrat je tiho in previdno, da ne bi bil zbudil brata, če je že spal, dvignil Janez svojo sivo glavo in pogledal proti bratovi postelji. Da, še je bedel.

»Lahko noč, Peter!«

»Lahko noč, Janez!«

(Po Hedensterni M. J.)

DOBRA ZETA

Gasper: »Kje pa boste živeli zdaj, ko ste obe hčerki dobro oženili?«

Špela: »Moja dva zeta se o tem prepirata; eden hoče, da bi živela v Ljubljani, drugi pa da v Mariboru.«

Gasper: »Srečni ste, ker imate tako dobra zeta.«

Špela: »Oh, prav nič dobra nista! Ljubljancan hoče, naj živim v Mariboru, Mariborčan pa naj kar v Ljubljani ostanem.«

V NAGLICI

A: »Beži no, beži, kaj se boš delal norca iz mene.«

B: »O, koliko norcev pa bi se dalo narediti iz tebe?«

A (v naglici): »Več že kakor pa iz tebe!«

MRTVECI NE GOVORILJO

Zdravnik (na javnem predavanju): »To zdravilo prodajam že nad 50 let in še nikdar nisem slišal, da bi se kdo pritožil. Kaj naj to pomeni?«

Glas iz občinstva: »... da mrtveci ne morejo govoriti!«

se je nadaljevala in kakor se doznava, je bilo doslej zaplenjenih 274 perzijskih preprog, ki jih je družba vtihotapila poleg nekaterih drugih reči v državo. Za preproge bodo morali plačati globo 14 milijonov in dva milijona dinarjev za vtihotapljeno dragoceno pohištvo, srebrnino in druge dragocenosti. Po vesti iz Beograda se preiskava te zapletene tihotapske zadeve še nadaljuje.

* **Za 170 Din** eno leto robije. Veliki senat v Ljubljani je obsodil na eno leto robije 30-letnega čevljarskega pomočnika Franceta Bodlaja od Sv. Neže, občina Kovor na Gorenjskem, ker je ponoči 3. januarja napadel na samotni stezi proti Lokam Ivana Kristana, predilniškega delavca, in mu vzel 170 Din.

* **V skrinji zaprt.** Veliko razburjenje je zbudil v Črešnjevcu pri Pragerskem dogodek, ki se je odigral na podstrešju posestnika Jožefa Močnika. Močnik je v sporu s sosedo Ano Korenovo zaradi nekega pričevanja in ji je iz jeze postavil na svojem dvorišču tik pred oknom njene kuhinje visok plot. Ko je bil plot postavljen, je Močnik izzival dva 14letna fanta, bivšega svojega pastirja Albina Mesariča in njegovega tovariša Franca Laha, da nimata poguma plot podreti. Fanta sta zaradi tega izzivanja sklenila, da se bosta spravila nad plot. Močnik je začel zvečer ropot na dvorišču, ki ga je povzročalo podiranje plotu, in je prišel gledat. Lah je pobegnil, Mesariča pa je Močnik ujel in ga s pomočjo svoje žene odvedel na podstrešje, kjer ga je zaprl v skrinjo za žito in skrinjo prevezal z verigo, da ne bi mogel fant pokrova odpreti. Fantu se je v skrinji slabo godilo, ker mu je začelo primanjkovati zraka. Drl se je na vse grlo, da je vsa vas priletela skupaj. Ljudje so šli po občinskega odbornika Laha Antona, ki je v družbi drugih sosedov osvobodil fanta iz naprjetnega zapora. Močnika so orožniki ovadili.

* **Zverinski uboj pri Oplotnici.** Pred malim senatom v Celju se je zagovarjal 24letni posestnikov sin Simon Sevšek s Padeškega vrha. 33letni posestnikov sin Alojz Vivod in 50letni posestnik Janez Kotnik, oba s Kovarskega vrha. Obtožnica navaja, da je šel 26. marca posestnikov sin Viktor Potočnik po končanem delu v Višičevem vinogradu v Gorici proti Oplotnici in se je srečal z obtoženim Sevškom. Oba sta se sporekla. V tem sta pristopila Kotnik in Vivod. Kotnik je začel Sevška in Potočnika miriti, češ naj gresta z njim v njegovo klet. Nato so šli vsi štirje proti Kotnikovi kleti. Pred kletjo sta se Sevšek in Potočnik spet sprla. Sevšek je izvlekel nož in začel obdelovati Potočnika. V tem je prihitel iz kleti Vivod in zabodel Potočnika v hrbet. Kotnik, ki je bil močno vinjen, je stopil tudi iz kleti, a se je kmalu spet vrnil v klet. Potočnik je dobil 31 vbodov, med temi enega smrtonosnega in je na mestu izdihnil. Kotnik je bil obtožen, da je Sevška in Vivoda napeljal k zločinu, česar pa ni bilo mogoče dokazati. Sevšek in Vivod sta bila obsojena vsak na pet let robije in v plačilo 600 Din povprečnine in 925 Din odškodnine Potočnikovi materi. Potočnikova mati je bila z ostalimi zahtevki zavrnjena na pot civilne pravde. Predsednik senata je ob razglasitvi sodbe naglasil žalostno dejstvo, da se slična živinska dejanja v konjiškem srezu v zadnjem času strahovito množijo. Kotnik je bil oproščen.

* **Gnezdo nenravnosti v Zagrebu.** V Zagrebu je policija izročila sodišču sedem zvodnic, zdaj pa išče še zapeljivce mladoletnih deklet. Sodišču je izročila Margaretto Antičevno, ločene žene Katarino Stubičevno, Zlato Hristinsko, Angelo Gvardijanovo in Miro Sturmovno in vdovo Marijo Pavlovičevno.

* **Pobegle kaznjence je ubil slovenskega orožnika.** Nedavno je bil pred okrožnim sodiščem v Peči obsojen na osem let ječe zločinec Istvan Kurtović. Ko so kaznjenci šli na sprehod po dvorišču, se je Kurtović vtihotapil v jetniško stražnico. Tam je vzel vojaško puško in pet nabojev ter pobegnil. Beg so takoj opazili in ga začeli zasledovati. Zasledovanja se je udeležila tudi orožniška patrula pod vodstvom podnadredn. Franca Puk-

šiča, po rodu Slovenca. Pukšič je Kurtovića dohitel in ga pozval k vdaji. V odgovor je začel Kurtović streljati ter je smrtno zadell podnadrednika, ki se je takoj zgrudil in izdihnil. Orožnikom se je posrečilo, da so zločinca ujeli.

* **Neznano kako je izginil.** Smrtno ob Sa- vi, ki spada pod občino Devico Marijo v Polju, je zadnje dni pozorišče velikega razburjenja. Nedavno je namreč nenadno izginil 28-letni kmečki sant Viktor Marn. Sosedje, ki so vedeli, da se Viktor nikakor ni razumel s svojim tri leta starejšim bratom Alojzijem, lastnikom domačije, so koj začeli domnevati, da je Viktorja ubil njegov starejši brat, s katerim sta se v usodni noči prepirala. Opozorjeno je bilo tudi orožništvo v Vevčah, ki je pod vodstvom g. Sušnika uvedlo preiskavo. Orožniki so ugotovili nekatere važne sledove, ki obremenjujejo starejšega brata. Osumljeni brat je bil aretiran. Osumljenec zanika vsako krivdo.

* **Vlomilska tolpa razkrinkana.** Orožniki na Brezovici pri Ljubljani so te dni prijeli Podobnika Leopolda, ko je nesel iz Ljubljane neko obleko. Podobnika so privedli v Ljubljano in na podlagi raznih okoliščin so kmalu ugotovili, da je bila obleka ukradena v Riharjevi ulici v Ljubljani. Podobnik je tatvino priznal. Na podlagi tega priznanja in na podlagi okoliščin, ki so kazale, da je tatvina samo del večjih vlomilskih pohodov, so policijski organi uvedli natančnejšo preiskavo; predvsem na stanovanju Podobnika na Drebnovem griču pri Vrhniki. Tu so našli veliko množino ukradenega blaga. V zvezi s tem so aretirali tudi znanega tatu, ki je Podobniku pomagal. Jakoba Čimžarja iz Predoslia pri Kranju. Mreža pa se je razpletala dalje in v zapore je morala tudi Podobnikova žena, z njo pa še neka druga ženska iz Dravelj pri Ljubljani. Preiskava se še nadaljuje.

* **Obtožnica proti poslancu Arnavtoviču in tovarišem.** Preiskovalni sodnik državnega sodišča za zaščito države v Beogradu Marinković je izročil te dni državnemu tožilecu gradivo kazenske preiskave proti Damijanu Arnavtoviču in ostalim obtožencem, ki so obtoženi poizkusa umora predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića.

* **Šnopsanje je hazardna igra.** Mariborski mali senat je izrekel mnenje, da spada šnopsanje med hazardne igre. Seveda je to svojo odločitev omejil le na primere, če igrajo za visoke vsote in če se pri igri uporabljajo sleparsko zaznamovane karte. Zaradi tega šnopsanja se je zagovarjal pred sodniki 23-letni brezposelni mesarski pomočnik Anton Rosenfeld iz Hajdine pri Ptuj. Rosenfeld je znan kvartač, ki se s kvartanjem preživlja. Že dolgo so čuvaji zakona pazili nanj, naposled so ga pa dvakrat zapovrstjo dobili pri delu. Obkrat je kvartal v Ptuj in šnopsal za stotake. Prvič je obral Antona Klemenca za 970 Din, drugič pa je osušil Julija Žilavca za 1200 Din. Pred sodniki se je skušal napraviti nedolžnega, vendar so bili dokazi, ki jih je imel državni tožilec v rokah preveč tehtni. Prisodili so mu tri mesece strogega zapora in 800 Din denarne kazni, odnosno še 14 dni zapora.

* **Zagonetka vloma v Stožicah.** Bralcem je še v spominu vlom, ki je bil januarja letos izvršen v Stožicah pri Ljubljani v hiši železničarja Franca Verbiča in je tat odnesel osem tisočakov in 71 stotakov, skupno 15.100 Din, ki sta jih zakonca Verbičeva prinašala iz hranilnice domov v namenu, da bi zidala. Vlomilec ni zapustil za seboj nobenih sledov, vendar je bilo jasno, da je izvršila vlom oseba, ki so ji bile razmere v Verbičevi družini dobro znane. Sum je padel na edine sstanovalec Verbičevih, na Marijo Golobovo in njeno mater Pavlo Senicevo. Tudi je bil brat Golobove, Janez Senica, brez pravega razloga v hiši. Preiskava je dalje dognala, da so omenjene osebe že dalje časa pred izvršenim vlomom vedele, da Verbičeva hranita v hiši denar. Ko je Verbičeva tatvino odkrila, je to takol povedala Pavli Senicovi, ki se je ne-

mužno odpravila proti Ježici, da pričaka svojo hčer Marijo Golobovo na povratku iz Jarš, kamor se je bila prej odpeljala. Pod sumom, da so zasnovali vlom, so bili Janez in Pavla Senicova in Marija Golobova vpleteni v preiskavo. Ko je Janez Senica dobil v roke obtožnico, je v zaporu s očetnikom povedal, da je res on izvršil vlom, in hit je tudi natančno razlagal, kako ga je k temu nagovoril krojač in gostilničar France Zaletel. Na podlagi teh njegovih izjav je bilo nato postopanje proti njegovi materi in sestri ustavljeno, uvedena pa je bila preiskava na domu gostilničarja Franca Zaletela, kjer so našli 10.200 Din. Preiskava je tudi dognala, da je Zaletelova družina, ki je bila v zelo siromašnih razmerah, po vlomih živela preko svojih razmer, in da sta Zaletelova kljub denarni stiski podpirala Janeza Senico, ko je bil v preiskovalnem zaporu. Janez Senica je bil spoznan za krivega in obsojen zaradi vloga na eno leto in šest mesecev robije in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo treh let. Zakonca Franca in Marijo Zaletel je sodišče oprostilo obtožbe zaradi pomanjkanja dokazov. Obsojeni Senica si je pridržal rok za premislek, državni tožilec pa je predlagal revizijo glede postopanja proti Francu za krivo prisego v poravnalnem postopanju.

* **Lovci proti nabiralcem polžev.** Doslej je bilo iz Čakovca odposlanih šest vagonov, iz Gornje Radgone pa sedem vagonov polžev v tujino, v glavnem v Francijo. Izvozniki, odnosno zastopniki francoskih tvrdk, so plačevali za polže precej nizke cene, sploščka 75 par, pozneje pa po 1.25 Din za kilogram. Proti nabiralcem polžev pa se je pojavil nenadno protiven glas. Zakupniki lovišč so začeli borbo proti njim, češ da otroci pri tem uničujejo tudi zalego male gozdne divjačine in s tem povzročajo lastnikom lovišč veliko škodo. Kmetje, ki jim je bil ta tako nenavaden dohodek res dobro došel, se na te proteste niso ozirali in so polže še dalje nabirali. Lovski zakupniki pa so začeli sedaj preganjati iz gozdov nabiralce. Poslali so prošnjo tudi na bansko upravo v Zagrebu, naj prepove nabiranje polžev vsaj na pomlad, da se tako zaščiti zalega prepelice, fazanov in podobnih živali.

* **Kavališki vlomilec.** Nedavno je bil izvršen v župnišče v stranjah pri Kamniku vlom v času, ko je župnik Langerholz bral sv. mašo. Ukradeni so bili okrog 500 Din denarja, težka zlata verižica, trije avstrijski zlatniki in nekaj hranilnih knjižic. Te dni pa je g. župnik prejel pošiljko, ki je bila opremljena le z znamko 25 par z vsebino osmih vložnih knjižic v znesku okrog 8000 Din. Pošiljka je bila oddana na pošti v Zagrebu. Upati je, da bo vlomilec kmalu v rok pravice.

* **Vlom v studensko cerkev.** Nedavno noč so tatovi vlomili v kapucinsko cerkev sv. Jožefa v Studencih pri Mariboru, razbili vse štiri puščice in pobrali iz njih gotovino. Kapucini računajo, da je bilo v puščicah nad tisoč dinarjev. Sodijo, da je bila na delu ista družba, ki je vlomila pred dnevi v cerkev v Limbušu.

* **Zagoneten umor.** Te dni je našel raznašalec kruha Josip Šmigovec že napol razpadlo truplo 45-letnega posestnika Karla Verbošta v Ploderšnici v Slovenskih goricah, in sicer v njegovi hiši. Orožniki so bili takoj obveščeni o dogodku in so dognali, da je imel Verbošt krvavo rano na desnem sencu, zaradi katere je umrl. Raztelesenje je dognalo, da je dobil Verbošt hude udarce na desno senco z nekim topim predmetom. Udarci so bili tako silni, da je takoj padel v nezavest in da je vsaj pol ure nato umrl za poškodbami. Druga važna ugotovitev pri raztelesenju je bila, da je zločinec gotovo klečal na Verboštu, ko mu je zadal smrtno udarce. Za to govore udrtine in podplutbe na prednjem delu telesa, ki kažejo obisek moškega kolena. Ker pa morilec ni vzel žrtvi denarja, je veliko vprašanje, kaj je bil povod za umor. Orožniki so nekega osumljenca že aretirali.

POPOTNIKOVA TORBA

Strele je uničila dvoje življenj

Središče, junija.

V nedeljo je lepo popoldne privabilo mnogo v nogradnikov v Gorice. Tudi posestnikova sinova Mirko Plepelec in Dogša Jurij, oba iz Središča, sta se kot člana Sokola hotela udeležiti zleta murskega sokolskega okrožja. Mimogrede sta se ustavila v Goricah, da naročita viničarjem potrebno delo za prihodnji teden. Ko sta to opravila v Dogševih goricah na Kogu, sta e napotila še v Plepelčeve gorice v Vrablovščah. Ker sta opazila zrele češnje, sta poslala viničarja ponje, sama pa sta si med tem ogledala nov vinski nasad. Na severni strani so se začeli zbirati temni oblaki, zato je viničar poklical fanta nazaj, češ da se bo vsak trenutek vilo.

Viničar Franc Vogrinc je splezal s češnje, fanta pa sta se vrnila. Vsi trije so stopili pod kap viničarije, kjer ta se igrali tudi posestnikovi hčerki Veronika in Ivanka Pintaričevi. Komaj so izpregovorili nekaj besed, je udarila strela v dimnik in po ostrušu prešla v kap in od tod v viničarja, odkoder je preskočila na posestnikovoga sina Jurija Dogšo. Viničarja je na mestu ubilo, Dogša Jurij pa se je še nekaj časa boril s smrtjo. Strela je omamila tudi sedemletno Ivanko Pintaričevno. Na viničariji je nastal požar, ki je privabil mnogo ljudi, med drugimi tudi okrožnega zdravnika g. dr. Lipnjaka iz Štrigove, ki je bil v sosedih Koduličevih goricah.

Med gašenjem požara, ki ga je že delno pogasila huda ploha, se je g. dr. Lipnjak ves čas trudil, da bi obudil k življenju Dogšo Jurija in deklico Ivanko Pintaričevno. Dekletce se mu je posrečilo spraviti k zavesti, a pri Dogši je bil ves trud zaman. Dogša je čez eno uro izdihnil v avtu na potu domov.

Vest o njegovi smrti je razžalostila vso okolico, saj je bil rajni povsod priljubljen. Kot član Sokola je bil delaven in vesten. Udeleževal se je telovadbe v starejši vrsti, kjer je kot dober šaljivec zabaval vso vrsto.

Užaloščeni narodni rodbini Dogševi, ki jo je zadela že druga nesreča, izrekamo najiskrenejše sožalje!

Pisava je izdala zločince

Ščavnica, junija

Zločin, ki priča o neverjetni pokvarjenosti, je bil te dni po naključju odkrit.

Dne 8. marca je javil posestnik Friderik Kurnik iz Zic, občina Ščavnica, orožnikom v Št. Lenartu v Slov. goricah, da mu je zgorela viničarija na Malem vrhu. V viničariji sta stanovala zakonca Golobova s svojo 5-letno hčerko. 8. marca sta se napotila zgodaj jutraj k maši, otroka pa sta zaklenila v hišo. Komaj sta prišla kakih 500 korakov od viničarije, sta opazila, da se je dvignil dim nad hišo, iz katere so švigali ognjeni jeziki. Hitela sta nazaj, takrat pa so prileteli tudi sosede in v zadnjem trenutku se je posrečilo rešiti otroka iz gorečega poslopja. Viničarija je zgorela s hlevom in Golobovo kravo vred.

Dva dni po požaru je dobil posestnik Kurnik prvo nepodpisano pismo, v katerem ga neznanec opozarja, naj nikar vnovič ne gradi viničarije, ker bo spet zgorela. To pismo je zbudilo sum, da je bil ogenj podtaknjen, med tem ko so ljudje prej mislili, da je nastal požar zaradi neprevidnosti, ker sta Golobova pustila zakurjeno peč, ko sta šla k maši. Dne 23. marca je dobil Kurnik drugo pismo slične vsebine. 30. marca pa je dobil tako pismo tudi Golob. Njemu je grozil neznanec, da ima pripravljenega tri litre bencina, če se bo spet naselil v Kurnikovi viničariji. Vsa ti pisma so dobili orožniki, ki so pa zaman iskali pisca.

Kljub grožilnim pismom je Kurnik viničarijo spet postavil in Golob se je vanjo vselil. Dne 12. maja pa je zadela Goloba nova nesreča. Ko sta bila z ženo na delu, jima je

nekdo zastrupil kravo, ki sta si jo po požaru kupila z zadnjimi prihranki. Nasul je živali v jasli na krmo nekega zelenega praška in je krava poginila. Poklicani živinozdravnik je najdeni prašek poslal v Maribor na preiskavo, kjer so ugotovili, da je to Schweinfurtsko zelenilo, ki se rabí za uničevanje škurkov.

Pred nekaj dnevi pa so orožniki iz Št. Lenarta izvedeli, da je bil Golobov sosed, viničarjev sin Rudolf Prikl pri nekem pretepu poškodovan. Šli so k njemu, da bi poizvedeli, kdo ga je napadel. Ko so napravili zapisnik, ga je Prikl podpisal. Komandirju orožnikov naredniku Jelenku pa se je zdela pisava Prikla znana. Doma jo je primerjal s pisavo na omenjenih pismih, ki sta jih dobila Kurnik in Golob in ugotovil, da se njema s Priklom. Na ta način so dognali, skrivnostnega pisca nepodpisanih grožilnih pism. Prikla so prišli in zaprli. V zaporu je nekaj časa tajil, potem pa je priznal, da je zažgal Kurnikovo viničarijo v družbi z viničarskim sinom Antonom Škofičem. Tudi tega so zaprli. Škofič je zanimivo popisoval, kako je Prikl najprej zažgal hišo. Ko pa so začeli sosede gasiti, sta prihitela še oba požigalca pomagat in sta prav vneto gasila. Prikl je izjavil, da je zažgal Kurnikovo domačijo zaradi tega, ker je Kurnik pred leti odpovedal službo njegovemu prijatelju, ki je bil poprej tam za viničarja.

Ko so orožniki še poizvedovali, kdo je zastrupil Golobu kravo, so dognali, da je napravila to dekla Ana Lorenčičeva. Ana se je zagledala v 20 let mlajšega Rudolfa Prikla in je mislila, da jo bo vzel. Ko pa je Prikl začela ugajati sestro viničarja Goloba, je sklenila, da mora Golobove na vsak način odpraviti iz sosesčine. Ker ni vedela drugega izhoda, je nasula kravi v jasli strup, da bi tako Golobu zagrenila bivanje v Kurnikovi viničariji. Lorenčičevo so tudi zaprli. Vsi trije so sedaj v zaporih lenarškega sodišča.

MURSKI GLASNIK

30letni bolezní je napravil konec z vrvjo. 55letni posestnik v Goraji Lendavi Jožef Kovač je bil nekdanj bogat posestnik, toda že 30 let je bolehal za neozdravljivo boleznijo in je večji del svojega premoženja izdal za zdravniške stroške. V zadnjem času je bil zelo potr in se sploh ni več ganil iz hiše. Ko so te dni domačini šli na polje, je izrazil to priliko in se obesil na podstrešju.

NAŠI NA TUJEM

Iz Marla (Nemčija) nam pišejo: Na Vidov dan bo obhajal v Essen-Stoppenbergu 45-letnico rojstva zaslužni organizator jugoslovenskega delavstva v Nemčiji predsednik Zveze jugoslovenskih delavskih podpornih društev za Nemčijo g. Pavel Bolha. Ker 45 let ni starost, da bi jo obešali na veliki zvon, g. predsedniku samo iskreno želimo, da bi dosegel še enkrat toliko let!

Iz Gladbecka (Nemčija) nam piše predsednik Jugoslovenskega narodnega društva »Domovinskega zvona« g. Franc Mlakar: Dne 14. t. m. smo imeli javno zborovanje zaradi izleta v Jugoslavijo. Številni rojaki nas z dopisnicami vprašujejo za natančnejša pojasnila, a jim na društveni račun ne moremo odgovoriti, ker ne prilaga znamk za odgovor. Da pa bodo vedeli, kako je, jih obveščamo s tem dopisom v »Domovini«, ki je pri nas zelo razširjena. Vlak se bo odpeljal 14. avgusta iz Oberhausena naravnost v Ljubljano. Vožnja bo stala tja in nazaj 48 nemških mark. Izlet bo trajal 18 dni: trije dnevi so za vožnjo, a 15 dni bomo v Jugoslaviji. Kdor se hoče s tem vlakom voziti, naj se javi pri banki Küster Ulrich v Gladbecku in pošlje 48 mark za vožnjo in vizum; zraven mora navesti svoj sedanjí naslov, rojstni dan, mesec in leto in kakšno državljanstvo ima. Po celotnem vplačilu se mu bo poslal vozni listek, z obvestilom, ob katerem času se bo vlak odpeljal in kdaj se bo vračal. Pri vplačilu še mora vsakdo navesti, da ima pravičen potni list in da

vplača za vožnjo v Jugoslavijo 48 mark pod številko 1200. Za življenje v Jugoslaviji lahko vplača denar, kolikor hoče do največ 500 mark, v vsaki banki v Nemčiji kot Reisc-check. Ta denar dobi izplačan v Ljubljani v banki v dinarjih. S seboj lahko vzame vsakdo 10 mark nemškega denarja. Z nami lahko potujejo tudi Nemci. Ker se je že veliko število javilo za to vožnjo, prosimo, da vsi, ki se še nameravajo prijaviti, to čimprej store. Če jih bo vseh čez 600, bo vožnja še cenejša. Zadnji dan prijave in vplačila je 25. julija.

Iz Cranbrooka (Kanada) nam pišejo: V okolici Cranbrooka nas je nekoliko Slovencev na delu po gozdovih. V mestu Kimberleyju je zlat rudnik, kjer ni mnogo Jugoslovenov. Več jih je v Invermereju, kjer je bil zaposlen v gozdu tudi Jožef Jevnikar iz Vahova pri Veliki Loki na Došenjskem. Pred dnevi je zbolel in prepeljan v bolnišnico kmalu umrl. Štel je še 39 let. Dne 12. maja smo ga spremili k zadnjemu počitku iz Invermereja na pokopališče v Lake Windermereju. Pogreb se je vršil po katoliških obredih. Kar ko je bil priljubljen pri vseh rojakih, je pokazala številna udeležba na pogrebu. Vsem rojakom, ki so darovali vence, najlepša zahvala. Bodi pokojniku tuja zemlja lahka!

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremi denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrší vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinje

Pomarančna torta. Mešaj, da narase, sedem dek sirovega masla, 10 dek sladkorja v prahu, naribano lupinico ene pomaranče in sok od pol pomaranče. Ko se zgosti, dodaj dve jajci, sedem dek zmletih mandeljnov, orehov ali lešnikov, nato sedem dek moke in noževo konico pecilnega praška. Posoda za torto povrhu obloži s pomarančnimi krlji, testo, razravnaj in speci. Pečeno in hladno totro povrhu obloži s pomarančnimi krlji, ki si jih pa že prej dobro posula s sladkorjem, čez pa polji s pomarančnim ledom. **Pomarančni led:** sok ene pomaranče in 15 dek sladkorja v prahu mešaj, da se zgosti.

Rezine. Mešaj, da narase, četrt litra kisje smetane in četrt kile sladkorja. Potem pri-mešaj dvajset dek moke, žlico kakava, noževo konico jedilne sode. Kozo dobro pomazi, posuj z moko, noter zlij testo, razravnaj in speci. Pečeno in hladno zreži na poljubne kose. Ko daš testo peči, ne kuri preveč in prve pol ure ne odpiraj pečice.

Omaka na poljski način. Tri deke rozin in tri deke mandeljnov drobnó zreži. V lonec vlij pol litra rdečega vina, zraven stresi rozine in mandeljne ter zavri. Mešaj pet žlic marelične mezge, žlico gorčice in naribano limonovo lupinico. Ko se začne gostiti in peniti, prilij mešaje vrelo vino, in ko spet prevre in se zgosti, je omaka gotova. Daš z govejim mesom in krompirjem na mizo.

Krompirjeva juha. Četrt kile telečjih kosti in četrt kile telečjega mesa pristavi z mrzlo vodo in naj vre do mehkega. Pol kile krompirja operi, olupl, zreži in deni kuhat v drug lonec. H krompirju daj tudi dva korenčka, peteršilj, malo zelene in eno čebulo. Ko je krompir kuhan, ocedi vodo k teletini, krompir in zelenjavo pa pretlači skozi sito. Poberi kosti in meso iz juhe. Meso zreži na kocke in ga deni nazaj v juho, stresi zraven tudi pretlačen krompir in zelenjavo.

V kozici napravi ne pretemno prežganje, ki ga daš tudi v juho. Če imaš, dodaj še pest dušenih jurčkov. Ko vse skupaj prevre, je juha gotova. Preden daš na mizo, stepi eno jajce in ga mešaje zlij v juho.

Praktični nasveti

Kako očistiš čopiče. Kadar barvaš z oljnat barvo, je najbolje, da čopič takoj očistiš barve, sicer postane trd, ker se barva posuši in se dlake sprimejo. Čopič operti v terpentinu, s papirjem zbršiš in potem obešenega shraniš. Če se je oljnata barva na čopiču že posušila, ga pa namakaj nekaj dni v terpentinu, da se barva zmehča, potem ga še v topli milnici, pomešani s sodo, dobro umij in v čisti vodi sperj. Nato kam obesi čopič, da se posuši, suhega zavij v papir in ga tako shrani, da se ne naprašči.

Da se sir ne posuši, ga moraš zmerom imeti na krožniku in dobro pokritega. Če nimaš poveznika, pa povezni na sir primerno

kozo ali skledo, tako da ne pride zraven zrak. Da sir ne splesni, položi zraven košček sladkorja.

Krtača za ribanje postane sčasoma mehka. Da jo spet strdiš, jo po vsaki uporabi položi čez noč v mlečno vodo (polovico mleka, polovico vode). Drugi dan krtačo otresi in posuši. Tudi zobne krtačice ali krtačo za obleko, če je premehka, namakaj v mleku in vodi, samo jih potem izperi še v čisti vodi in posuši.

Kadar pereš nogavice, dodaj zadnji vodi, v kateri jih izpiraš, malo soli, in nogavice bodo spet kakor nove, odnosno ne bodo izgubile nič na barvi.

Linolej ne prenese vroče vode. Zato pomivaj linolej le z mlačno ali mrzlo vodo, nikdar pa ne z lugom. Lahko ga, če je maslen, umiješ z milom, a potem ga pomij še s čisto vodo. In ko je še popolnoma posuši, ga namaži še s parkejinim loščilom in nato z volneno krpo lošči.

Beseda o kihanju in zdravju

Neki sloveči dunajski zdravnik je napisal o kihanju članek, iz katerega povzemamo: Pri nas, in tudi drugod, je navada, da zakličemo tistemu, ki kihne »Na zdravje!« ali pa »Bog pomagaj!« S tem je torej združena domneva, da kihanje koristi tistemu, ki kihne. Ta misel je zelo stara. V Odiseji je izrekla Penelopja željo, da bi se Odisej vrnil. Ko je nato njen sin Telemah močno kihnil, se je zasmejala in začela znova upati. Neki zgodovinar misli, da je domneva, češ, da kihanje koristi, nele zelo stara, ampak tudi zelo razširjena. Zasledil jo je pri mnogih divjih narodih. Zdravniki starega veka so menili, da je kihanje pri nekaterih boleznih zdravju koristno, in so ga celo umetno povzročali.

Stari Gnk Hipokrat, oče zdravilstva, večkrat v svojih nam ohranjenih delih govori, kako je kihanje koristno pri različnih boleznih, zlasti pa, če glava boli. Zato priporoča, naj se kihanje včasih umetno povzroči, čeprav ne navaja, kako naj se to zgodi. Sploh je Hipokrat trdil, da so nos in možgani med seboj v zvezi in da izločanje skozi nos olajša pritisk in bolečine v možganih. Ker so Hipokratovi nauki še nedavno močno vplivali na zdravništvo, so bila sredstva za kihanje med zdravniki močno priljubljena. Ali je Hipokratovo mnenje o tej zvezi med nosom in možgani po današnjih skušnjah ugotovljeno? Ali je kihanje za možgane koristno?

× **40urnik za tkaninsko industrijo sprejet.** Havas poroča: Komisija mednarodnega kongresa za delo je s 16 proti šestim glasovom sprejela načrt dogovora o 40urnem delovnem tednu v tkaninski industriji. Šest odposlancev, ki so zastopali delodajalce, je glasovalo proti. Odposlanec Jugoslavije se je vzdržal glasovanja. Odposlanci Anglije, Madžarske in Venezuele so bili odsotni. Načrt dogovora o 40urnem delovnem tednu v železni industriji je bil sprejet z 19 proti 15 glasovom. Štirje odposlanci so se vzdržali glasovanja. Proti načrtu so glasovali delodajalci in vladni odposlanci Anglije in Brazilije.

× **Letalo je padlo na ladjo.** Te dni je iz Londona odplul veliki francoski parnik »Normandie« čez Rokavski preliv v Le Havre. Med vožnjo pa se mu je pripetila čudna nesreča. Angleško vojno letalo, ki je krožilo nad Rokavskim prelivom, je v trenutku, ko je parnik bil v največji brzini, letelo zelo nizko, komaj nekaj desetih metrov nad morjem. Naključje je nanoslo, da se zaradi nepazljivosti pilota letalo ni pravočasno vzdignilo višje, zato je zadelo ob kljun ladje in padlo nanjo. Mornarji, ki so bili na tem delu krova, so se rešili v pravem času, a prav tako se je posrečilo odnesti zdravo kožo tudi pilotu. Letalo je vozil angleški poročnik Hordey.

× **Svečan pogreb psa junaka.** V Washingtonu je končal življenje kot vojni upokojenec pes Rags, nekdanji junak francoske fronte. Ameriški polk ga je pobral kot drobno šče-

Odgovor na vprašanje je težaven, ker doslej takega vprašanja sploh ni bilo. Zato se bo treba zadovoljiti z izkušnjami. Nehote se človek spomni na navodila Hipokratove šole, ki pri glavobolu večkrat priporoča kihalni prašek. Vprašati se moramo tudi, ali ni nekdanje njuhanje tobaka zato bilo tako priljubljeno, ker je imelo dobre posledice.

Omeneni dunajski zdravnik je večkrat priporočal ljudem, ki jih je bolela glava in ki jim navadni prašek zoper glavobol ni pomagal, naj njuhaajo tobak. Tako je na primer priporočal njuhanje tobaka človeku, ki je imel lahno vnetje možganske mreže, ki je bilo nabrž jetičnen narave. To mu je bolečine tako olajšalo, da je dolga leta njuhal tobak in ga morda še danes njuha. Podobne izkušnje je doživel dunajski profesor v nekaterih drugih primerih.

Nekateri mislijo, da nenadno kihanje pomeni začetek nahoda. To pa pri mnogih ljudeh ni res. So ljudje, ki so docela zdravi, pa vsak dan kihajo, tudi večkrat na dan. Nekateri ne kihnejo samo enkrat, ampak tudi do osemkrat zapovrstjo. Kadar so nahodni, ne kihajo več. Ko mine nahod, spet kihajo. Kaj povzroča to nenadno kihanje pri zdravih ljudeh, ni znano. Izkušnje kažejo, da marsikdo kihanje prijetno občuti.

ne na ulici v Parizu in odvedel na fronto. Rags je postal pogumen vojak, prenašal med streljanjem nujna povelja, prestal plinsko zastrupljenje in naposled izgubil eno oko. Nekdo je bil v košari zrakoplova v družbi podoficirja, ki je oddajal telefonska poročila o legi nemških topov. Nemci so se hoteli rešiti opazovalca. Njegov enokrovnik je zažgal zrakoplov. Podoficir je z Ragsom pod pazduho skočil iz košare s padalom. Nemški letalec se mu je približal s strojnico, a zagledal psička v naročju, pozdravil Američana z žepnim robcem in se odstranil. Tako je rešil Rags poleg svojega tudi podoficirjevo življenje. V ameriškem vojnem muzeju je njegov življenjepis s podatki o vseh zaslugah in s priloženim odtiskom njegove šape. Vojaštvo je spremilo Ragsa v grob in oddalo častne strele.

× **Letalec je zgorel v pričo matere.** Mladi Avstrelac Norman Keith Field v Melbourneu se je izučil letalstva ter je nedavno prvič smel sam leteti. Letel je iz Melbournea naravnost nad svoje rojstno mesto Glen Waverly, nad katerim je napravil več posrečenih vijug. Nato se je spustil precej nizko ter je letal nad svojo rojstno hišo. Njegova mati je stala pri oknu ter gledala. Sin ji je iz letala pomahal v pozdrav, nato pa je spet pokazal nekaj svojih letalskih umetnij. Potem se je spet začel dvigati in hotel odleteti. Toda revež se je premalo dvignil in je tako silno zadel v tvorniški dimnik, da je letalo odletelo

nazaj, razdrobljeno padlo na zemljo in obležalo na vrtu očetove hiše. V tistem trenutku se je letalo vnelo. Mati, ki je v letalcu spoznala svojega sina, je planila na vrt po magat. Letalec je bil še živ in je kar tulil od bolečin, ker je gorel pri živem telesu. Mati je z vso silo hotela pomagati nesrečnemu sinu, a ni mogla, ker ji je branilo goreče tramovje. Priti so morali gasilci, ki so naglo odstranili vsa ovire, toda letalca so izvlekli že mrtvega iz ruševin. Tudi mati se je hudo ožgala.

× **V Španiji so požgali 251 cerkev.** V španski poslanski zbornici se je te dni razvila živahna razprava v zvezi z zadevno interpelacijo klerikalnega voditelja Gilla Koblesa, ki je poročal, da je bilo v zadnjih mesecih požganih 251 cerkev, ubitih 259 in hudo ranjenih 1287 oseb. Promet na ulicah je postal nemogoč, ker ustavljajo zastopniki skrajnih levicarjev vsa vozila in pri tem zahtevajo plačilo posebnega davka za uporabo ceste.

× **Kenguru domača žival.** V avstralskem mestu Sidneyju so bogati ljudje iznašli novo modo: ženske a tudi moški vodijo na vrvič s seboj po mestnih ulicah namesto psčkov kengurje! Ta navada pa je seveda močno draga, ker velja en sam kenguru toliko kolikor 50 psčkov. Pravijo pa, da je kenguru človeku zelo vdan, ko se ga navadi, in zvest in čuječ stražar. Sidnejski veletržec pripoveduje, da mu je nekoč kenguru rešil življenje. Okoli polnoči se je po samotnih ulicah vračal domov v svojo villo, ki stoji precej na samem. Ko je prišel mimo nekega križišča, ga je napadlo več možakov, ki so ga vrgli ob tla in hoteli oropati. Kenguru je nekaj časa mirno gledal, kaj se godi, ker žival očitno ni razumela tega početja. Nazadnje se je pa kenguruju menda vendarle posvetilo. Pognal se je v napadalce in jih tako dolgo obdeloval s silnimi udarci svojih zadnjih nog, da jih je pognal v bez.

× **Država brez dolgov.** Taka srečna država je v Ameriki. Zedinjene države, so sestavljene iz več zveznih držav. V severno-zahodnem delu je država Nebraska, ki ima 1.400.000 prebivalcev. Ta država je redka izjema ne le med zveznimi državami Zedinjenih držav, ampak med državami vsega sveta. Država Nebraska namreč nima državnih dolgov, pač pa ima v državnem proračunu celo več kakor 21 milijonov dolarjev prebitka. Pri vsem tem v Nebraska nista uvedena niti dohodninski niti prometni davek, ki ga morajo sicer plačevati po vseh drugih državah Severne Amerike. Država Nebraska je l. 1875. dobila za davkoplačevalce zelo koristno postavbo, ki prepoveduje, da bi država delala dolgove in naemala posojila. Podobno postavbo, da ne smejo delati državnih dolgov, imajo tudi zvezne države Florida, Ohio in Wisconsin. Vendar imajo v državah Ohio in Wisconsinu državni dohodninski davek, ki je zlasti v Wisconsinu zelo velik.

× **Srp v srcu.** Na nenavaden način je izgubila ob binkoštnih praznikih življenje 11-letna hčerka nekega posestnika v bližini Feldbacha v Avstriji. Že več let si je deklet, ce želelo, da bi šlo na obisk k svoji teti. kmeticu Neuherzovi v Birnbachu. Na binkoštno nedeljo se ji je ta želja izpolnila in bila je vsa srečna. Pozno popoldne je odšla s svojim 17letnim bratranecem na njivo na gorskem pobočju, kjer bi moral fant nakositi nekaj detelje. Med tem ko je bratranec kosil in sta se veselo razgovarjala, je sedela deklica kak meter globlje. Nenadno je fantu srp, ki je bil postal od vlage ves polzek, zletel iz rok naravnost v deklico in se ji je s konico zapil v srce. Deklica je bila v trenutku mrtva. Takojšnja preiskava, ki so jo izvršili orožniki, je ugotovila, da bratranca ne zadene nobena krivda za voljo nesreče, zaradi katere je čisto obupan.

× **Koliko je vode na zemlji.** Raziskovalec Krümmel pravi, da je vode na zemlji 1.350 milijonov kubičnih kilometrov, med tem ko jo ceni prof. Halbfass na 1.304 milijonov kubičnih kilometrov. Razlika med cenitvijo obeh učenjakov je nastala zaradi različne cenitve vode v morjih.

ALEKSANDER LIČAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Spet sem bil na cesti v velikem mestu, tujec med tujci. Naselil sem se v majhnem hotelu blizu pristanišča. Ogledal sem si mesto in bližnjo okolico. Baku ima večinoma lesene hiše, je pa pomemben industrijski kraj. V velikih stolpih nastavljenе črpalke črpajo globoko iz zemlje neочиščeno nafto (kerosin), ki jo razpošiljajo po vsem svetu. V vojnem času je bilo velikansko podjetje v rokah bratov Nobelov, ki so, mislim, po rodu Francozi, a silno bogati. Stopil sem torej v tvornico in prosil za delo.

Posiljali so me od Poncija do Pilata in me slednjič vendar privedli v glavno pisarno. Oddal sem listine in čakal, čakal. Okrog poldneva me je poklical uniformiran strežnik:

Vasilij Ivanovič, (tako se je imenoval umrl invalid) pojdite k direktorju!

Direktor me je premeril od nog do glave in rekel:

»Pogoji so pravilno govorjenje in pisanje v ruskem in francoskem jeziku.«

»Seveda«, mu odgovorim. V resnici nisem znal niti besedice francoski.

Drugi dan sem že nastopil novo službo. Na glavni postaji sem odpravil dnevno kakih 400 vagonov nafte in prav toliko praznih voz sem prejel. Francoščine nisem nikoli rabil.

Tri mesece sem opravljal to službo v popolno zadovoljstvo ravnateljstva. Potem sem bil premeščen v Batum ob Črnem morju.

Tu teče še neочиščena nafta po kilometre dolgih železnih ceveh in se izliva v ladijske cisterne v zalivu. Postal sem nadzornik. Dnevno sem moral natančno poročati, koliko nafte je steklo v cisterne, kake barve, maščobe itd. Počutil sem se popolnoma dobro. Vedel sem, da me direkcija ceni kot vestnega uradnika.

Nekega dne me pokličejo v pisarno in uradnik mi prebere ukaz, da mora vse listine invalidov v svrhu kontrole poslati v Petrograd. Premišljal sem, kaj naj storim. Seveda svojega invalidskega lista nikakor nisem hotel izročiti, ker je bil njegov pravi lastnik že davno mrtev. Bal sem se, da mi ne pridejo na sled; brez dokumentov bi ne dobil nobene službe. Vdati sem se moral v usodo, zapustil sem lepo službo in Batum ter se napotil naprej.

S parnikom sem se odpeljal v Odeso in dolgo tuhtal, kaj naj počnem v tem pristanišču. Policija me je dvakrat prišla, a vedno takoj izpuстила, ko se je prepričala, da imam dokumente v redu.

V časopisu »Rusko Slovo« sem čital oglas, da išče večje podjetje v Odesi kemika. O tej vedi sicer nisem ničesar razumel, pač pa sem doma izdeloval — kremo za čevlje. Ponudil sem se kot specialist v tej stroki.

»Poskusimo«, pravi šef, »saj v vsej Rusiji nimamo domačega izdelka; vse pride iz Nemčije.«

In poizkusili smo. Voska, terpentina, barvila itd. je bilo v Odesi dovoli. Le pločevinaste škatlice je bilo treba naročiti v Moskvi. Medtem sem si pripravil delavnico, posebno kotel za kuhanje. Po dveh tednih smo delali s polno paro. Naročil je bilo vsak dan več. Posebno mnogo blaga smo pošiljali v Kijev in v Moskvo.

Gospodar je bil žid kakor po večini vsi veliki trgovci v Odesi. Tudi mene je Bog postavil na ta grešni svet s klukastim nosom. Da bi se gospodarju bolj prikupil, sem mu povedal, da tudi jaz izhajam iz rodu Moizesa.

Prilili so veliki judovski prazniki, delo je moralo počivati in šef mi je ukazal opraviti potrebne molitve z njihovo (moško) družino v templu. Šel sem in sedel v klopi, kjer je sedelo že več židov. Cerkovnik mi je prinesel dolgo leseno škatlico in veliko črno ruto z belimi črtami. Začele so se molitve. Videl sem, da so si ognili črne rute čez ramena, zato sem se ravnal po njihovem vzgledu. Iz škatle so izvlekli nekaj cilindrov in si ga privežali na čelo; napravil sem tudi to, le da sem jermen preveč nategnil, tako da mi je vsa kri prikipela v glavo. Naposled so si pričeli ovižati okoli roke precej velik jermen in ga nato spet

razvijati. Pri tem opraviu sem bil nekoliko bolj neroden, pač pa sem tembolj mrmral, da bi bili vsi prepričani, kako goreče znam moliti hebrejski. Teh molitev pa ni hotelo biti ne konca ne kraja. Razvezal sem si jermen in cilindri raz čelo, a na ruto sem popolnoma pozabil; tako ogrnjen sem šel proti izhodu. Vse se je oziralo, cerkovnik priteče za mano, mi sname ruto z ramen in me prav po domače brcne iz božjega hrama.

Ko sem prišel po praznikih na delo, sem bil zaradi škandala v templu takoj odpuščen.

Ogledati sem si hotel Ukrajino, zato sem šel v Kijev. Menda se ne motim, če trdim, da je v Kijevu več lepih pravoslavni cerkva kakor palač. Bil sem tudi v Darnici, kjer je bilo največje zbirališče ujetnikov v vsej Rusiji. Tisoči in tisoči počivajo tu — vzemlji. Koliko so ubožci prestali lakote, uši, bolezni, preden so za vedno zatisnili trudne oči.

V Kijevu sem na glavnem bazarju začel izdelovati mast za čiščenje samovarov. Ker pa nisem mogel dobiti potrebnih snovi, sem jo izdeloval iz žveplene kisline in magnezita. Pred seboj sem imel izposojen samovar, ki se je po čiščenju svetil ko čisto zlato.

Vse vprek je kupovalo čudodelno mast; veselil sem se dobre kupčije. A nekega dne pride k meni mužik in pravi:

»V tvoji masti je sam hudič (čort); sveti se ko Majka božja v Čenstohovu, le puščati je začel iz sto luknjic.«

Razlagal sem si to na ta način, da je žveplena kislina razjedla kositer in samovar je začel puščati. Drugi dan sem dobil že kakih 10 pritožb. Ko se je pa zglasil pri meni tudi starejši podoficer in mi povedal, da samovar v oficirskem domu pušča ko sito, sem mu zagotovil, da pridem takoj in samovar popravim. Namesto tega sem lepo pobral šila in kopita in neopaženo izginil iz Kijeva.

Tudi v Kursku, Orelu in Kalugi sem precej zaslužil s tem izdelkom. Ko so pa samovari začeli puščati, me je noč vzela. Kaj se hoče, v sili še hudič muhe žre, pravi pregovor, zato si tudi še danes ne štejem v greh, če sem si potrební denar služil, kakor sem pač vedel in znal.

Bil sem blizu Moskve in ogledati sem si hotel tudi to milijonsko mesto. V Kalugi sem vzel na postaji listek do Moskve in uradnik me je vprašal, na katero postajo se peljem. Odgovoril sem mu, da mi je popolnoma vseeno, samo da pridem tja.

Prišedši v mesto sem si dobil malo sobico pri Poljaku Janušarki, kjer sem varil svojo kremo za čevlje in »samovarsko mast«. Za prodajo sem si izbral prostor na Lublanki, a že čez dva dni me je policija spodila na bazar. Tam je bilo mnogo boljših izdelkov in ni čuda, če se je začel moj žep vidno prazniti. Razen tega je bilo življenje v Moskvi mnogo dražje ko drugje. Tudi moj hišni gospodar, a še bolj njegova žena, sta me začela po strani gledati, ker nisem redno plačeval stanovanja. Izginil sem iz Moskve ko kafra in obenem pozabil plačati stanovanje.

Že drugi dan sem osredil Saratov s svojim prihodom. Stanovalo je v njem mnogo bogatih trgovcev — Nemcev. Seznanil sem se pri času s trgovcem Schachnerjem in mu začel razlagati, koliko denarja bi se lahko zaslužilo z izdelovanjem kvasa. Ker sem doma imel sam izdelovalnico kvasa, sem mu napravil iz navadnih droži, ki sva jih dobila iz Moskve, in s primesjo krompirjeve moke in vode — kvas. Poskušnja se je dobro obnesla. Peki so bili s kvasom popolnoma zadovoljni.

Moskva je razpošiljala kvas na tisoče kilometrov daleč v zaprtih vagonih-hladilnikih, a kmetie so uporabljali doma namravljen kvas, po katerem pa kruh kisli. S Schachnerjem sva naročila potrebne stroje ter no vrejenju strojev takoj začela izdelovanje. Pridobila sva odjemalce v raznih krajih: v Pensii, Sisiranu, Rostovu na Donu in v Novočerkasku.

V jeseni je bil poklican Schachner v vojaško službo. Nadaljeval sem trgovino z njegovo soprogo — zelo histerično in jezično žensko. Hotela je vedno več vedeti ko jaz. Ob priliki nekega prepira sem ji v upravičeni jezi zagnal v glavo testo, pripravljeno za kvas. Videti je bila ko polna luna, kričati pa ni mogla, ker se ji je testo razlezlo po vsem obrazu in po obleki.

Pobral sem svoje reči in šel na postajo. Tam sem dobil večji vlak novodošlih avstrijskih ujetnikov. Nekateri so prišli pravkar s fronte in prav poceni prodajali svoje obleke. Zelo rad bi bil izvedel novice iz domovine, zato sem si kupil avstrijsko uniformo, svojo rusko pa vtaknil v »mješok« (ruska vreča) in se pomešal med ujetnike. Izvedel sem, da gredo v Murmansk, kjer gradijo novo železniško progo.

Do Petrograda je šlo vse v redu, a tu je prevzel vodstvo transporta drug ruski oficir. Pri pregledovanju listin ni mogel nikjer najti mojega imena. Čudila sva se eden bolj kakor drugi, da je moralo biti pozabljeno prav ime četovodje. Po dolgem pregledovanju in prerekanju so me vpisali v transportno listino. Odpeljali smo se dalje.

Murmanska železnica drži skozi velikanska močvirja. Delo smo imeli zelo primitivno. Velikanska debla, ki so jih pripeljali iz pragozdov, smo polagali v močvirje, jih zalagali z vejevjem in na vse to nametavali gramoz. Spričo velike množice delavcev je delo hitro napredovalo. Stanovali smo v lesenih barakah lastnega izdelka. V prostih urah smo se pogovarjali o vojni in o daljni domovini. Vsak je kaj zanimivega doživel in nas je kratkočasil s pripovedovanjem.

Ostal sem tam kakega pol leta; počasi sem se že naveličal discipline in reda. Zahotelo se mi je svobode. Kakor sem si pred časom želel priti med ujetnike, tako sem zdaj z nestrpnostjo čakal trenutka, da jih zapustim. Od ujetnikov sem natančno izvedel, kakšen je položaj na frontah in kako ljudstvo doma strada. Vsi smo si bili edini v tem, da Avstro-Ogrski poje mrtvaški zvon.

Domenil sem se z Zakrajškom, Zrinškom in Kobalom, da pobegnemo. Čez nekaj dni smo se odpravili v pragozd po debla. Že prvi večer, ko so drugi spali, smo pobegnili. S hrano smo bili preskrbljeni za dva dni. Hodili smo vso noč, a prešli jedva tri vrste. Drevje in vejevje je ležalo vse vprek, o kaki poti ni bilo niti govora.

Spoznali smo, da je vsako prodiranje brezuspešno in da nas vodi v pogubo. Sklenili smo se vrniti, a tudi to ni bilo najlažje. Tavalí smo sem in tja in iskali izhoda. Začeli smo vpiti in od daleč zaslišati odgovor. Bili so naši tovariši, ki smo jih prejšnji večer skrivaj zapustili. Od Rusov ni nihče opazil našega bega. Oprijeli smo se spet sekanja in se po končanem delu vrnili v barake v zasmeh našim tovarišem.

Bruna smo prevažali po ozkotirni železnici z malim parnim strojem. Nekega dne se je napis podal in parni stroj z nekaj vozovi je zdrsnil po nasipu navzdol. Nekaj ujetnikov je bilo ubitih, med njimi tudi Zrimšek, nekaj pa nas je bilo ranjenih. Odpeljali so nas v bolnišnico. Ker moja rana ni bila nevarna, so me odpravili nazaj v saratovsko bolnišnico. V bolnišnici se na nisem javil. Sklenil sem, da porabim to priliko za beg. Preoblekel sem se spet v staro rusko uniformo, skrbno pregledal svoje ruske invalidske dokumente in se vrnil takoj na svoje staro mesto v Schachnerjevo hišo. Gospa je že popolnoma pozabila na dogodek pred meseci in mi vsa v solzah povedala, da je mož padel v Karpatih. Prosila me je, naj ostanim pri njej v službi, kajti ubožica ni imela nobenega človeka, ki bi ji svetoval, ji šel na roko in vodil trgovino in tvornico kvasa. Ostal sem in polagoma razširil delovanje tvornice tudi na Voronež, Tambov in Tulo.

Gospa je postajala vedno prijaznejša z menoj. Pri vsaki priliki je vzdihovala, da ni kos tako razširjeni trgovini, da bi bila srečna edino, če bi dobila za moža kakega tako zanesljivega človeka, kakor sem jaz. Videl sem, da se kuhajo v njenih možeranih čudni načrti. Ko sva bila nekoč sama, me je začela naravnost snubiti:

(Dalje)

RADIO LJUBLJANA

od 28. junija do 5. julija

Nedelja, 28. junija: 8.00: Prenos slavnostne službe božje iz mariborske stolnice. 9.30: Napoved časa, poročila spored. 9.45: Jugoslovanska glasba (radijski orkester). 11.00: Razvitje prapora Zveze prostovoljcev in prenos spominske svečanosti izpred mestne hiše. 12.00: Čas, spored, obvestila. 12.20: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). 13.15: Koncert Akademskega pevskega kvinteta. 17.00: Kmetijsko predavanje: O smotrnem zatiranju jetike pri goveji živini (dr. Kocjan Leon). 17.20: Koncert radijskega orkestra. 18.20: Otroška ura: Miki miška, Mikec mož, oba od daleč sta prišla ogledat si Ljubljano. 19.00: Čas, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Orgelski koncert (plošče). 20.00: Prenos Satterjevega oratorija »Vnebovzetje«, v odmoru čas, poročila, spored; po končanem sporedu reproduciran koncert operetne glasbe.

Ponedeljek, 29. junija: 9.00: Uvod (plošče). 9.15: Reportaža in prenos slovesne službe božje in slovesnega govora profesorja Sušnika Franca z Glavnega trga v Mariboru. 11.00: Koncert slovanske glasbe (radijski orkester). 12.00: Čas, spored, obvestila. 12.30: Prenos iz Maribora: Izročitev podpisov za beatifikacijo Antona Martina Slomška škofu dr. Ivanu Tomažiču. 13.00: Beethoven. Korala sinfonija No. 9. v dmolu (plošče). 17.00: Kmetijsko predavanje: Pleveli in škodljiva želišča in njih zatiranje (inž. Kotlovšek). 17.20: Veselo popoldne narodnih, domačih in drugih znanih popevk. 19.00: Čas, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Za zabavo in za ples (plošče). 20.15: Na harmoniko bo igral Pihih Rudolf. 21.00: Prenos iz Subotice: Slavnostna akademija o priliki sokolskega zleta, v odmoru čas, vreme, poročila, spored.

Torek, 30. junija: 12.00: Ob modrih vodah havajskih (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, program, obvestila. 13.15: Kmečka godba — kmečki ples. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Dmitar Hvaranin, borec za svobodo Balkana (dr. Grga Novak). 19.50: Slovenski vokalni kvintet (plošče). 20.00: Prenos opere iz Zagreba (v I. odmoru glasbeno predavanje — Vilko Ukmar; v II. odmoru vreme, čas, poročila, spored).

Sreda, 1. julija: 12.00: Pevske jazz skupine (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Mladinska ura: Na izlet (pomenek ljubljanskih skavtov). 20.10: Umetnostni spomeniki v Ljubljani (Viktor Steska). 20.30: Operni spevi in dueti (pela bosta Zvonimira Župevcova in Colazio spremljevalcem radijskega orkestra). 21.15: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Podoknice v pesmi in glasbi (plošče).

Četrtek, 2. julija: 12.00: Glasbeni utrinki iz slovanskega severa (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Pesnice s kitaro (Jože Pengov in Fran Milčinski). 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Naši najmlajši konservatoristi. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Koncertni plesi (radijski orkester).

Petek, 3. julija: 12.00: Reproduciran koncert naše pesmi in naše glasbe. 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Udo-

vičeva in Lovšetova (plošče). 20.10: Ženska ura: Keramika (Dana Pajničeva). 20.30: Moztartov večer. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Ksilofonske solistične točke (plošče). 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 5. julija: 12.00: Plošča za ploščo — pisana zmes. 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Predavanje SPD: O turah v Juliju (Boris Režek). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Koračnice (na ploščah). 20.10: Zunanji politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: »Nedeljski lovci«. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Radijski jazz.

Za smeh in kratek čas

BANKROT

Sinček: »Očka, kaj je bankrot?«

Oče: »Bankrot napravi tisti, ki skrije denar v hladni žep in pripusti upnikom, da mu zarubi suknjo.«

IZGOVOR

Sodnik: »Trdite torej, da ste iz pozabljenosti vrgli svojo ženo skozi okno drugega nadstropja?«

Obtoženi: Tako je gospod sodnik. Pozabil sem, da zdaj stanujem v drugem nadstropju. Prej smo namreč vedno imeli pritlično stanovanje.«

KAJ JE HUIŠE

A: »Za gledališko igralko mora biti nekaj strašnega, ko zapazi, da se stara.«

B: »Še huiše pa je, če tega ne zapazi.«

PREVIDNOST

Vnučinja: »Babica, ali tvoji naočniki kaj povečajo?«

Babica: »Seveda, zato jih nosim.«

Vnučinja: »Veš kaj, babica, kadar meni režeš potico, jih nikar ne imej na očeh!«

DOBER DOKAZ

Gospodinja: »Pri tistem imenitnem zlatarju ste tedaj služili? Neverjetno.«

Služkinja: »To vam lahko dokažem. V košarici imam še nekaj njegovih zlatih veržic...«

ŽENSKA SE NE SKRIJE

Učiteljica: »Kakšna je kreda?«

Učenka: »Bela.«

Učiteljica: »Kakšna je tabla?«

Učenka: »Črna.«

Učiteljica: »Kakšen je moj klobuk?«

Učenka: »Staromodn...«

PRVI ZNAK LJUBEZNI

Janez: »Kdaj si se začela zavedati, da me liubiš?«

Neža: »Tedaj, ko me je zbolelo, ker te je nekdo imenoval bedaka.«

DOBROTLJIVOST

A: »Ali je res, da sosed ne zapodi nobenega siromaka od svojega praga?«

B: »Da, ker pustil vsakega stati pred vrati tako dolgo, dokler ne odide sam...«

LAHKA POMOČ

Zaljubljenec: »Če mi prineseš šop las svoje sestre, ti dam deset dinarjev.«

Fantič: »Gospod, dajte mi dvajset dinarjev, pa vam prinesem celo neno lasuljo.«

PRI VEDEŽEVALKI

Jera: »Bila sem pri vedeževalki. Veš, kaj mi je povedala?«

Spela: »Kaj?«

Jera: »Da se bom seznanila z lepim mladeničem, ki me vzame za ženo.«

Spela: »Kaj ti morda tako prerokovanje ni všeč?«

Jera: »Že, že, a kaj naj počnem s svojim možem?«

CUDNO

Nežika: »Včeraj je minilo 20 let, odkar sem zagledala luč sveta.«

Uršika: »Sirota, kaj si bila prej tako dolgo slepa?«

ZABIT ZA DVA

Oče: »Gospod profesor, kaj je moj sin res tako slab?«

Profesor: »Pa še kako, dragi gospod. Njegova zabitost bi zadostovala, da bi padla dva dijaka...«

PRAV TAKO TEPEC

Zena: »Vidiš, Gašper, pri tistem drevesu sva se sešla, ko sva se spoznala.«

Mož: »Da, spominjam se... Tudi zdaj stoji tam tak tepec.«

TUDI SEDI

A: »Ali je res, da Melhijor sedi?«

B: »Res!«

A: »Grd lažnik! Rekel mi je, da gre za dva meseca k svojemu bratu.«

B: »Saj se ni zlagal. Njegov brat namreč tudi sedi.«

Vsak prijatelj ,DOMOVINE' pridobi naročnika

LISTNICA

Št. Janž pri Velenju. Ne moremo priobčiti. Tiskovni zakon je strog.

MALI OGLASI

SVOJE POSESTVO PRODA

Peternej Janez, posestnik v Žirovskem vrhu sv. Antona. Posedstvo je v dobrem stanju; za 12 glav živine. Cena po dogovoru.

Lahka LETNA OBLACILA buret, kaša, lister l.t.d. v odlični izdelavi. si nabavite najceneje pri
PRESKARJU, SV. PETRA C. 14.

KUPIM HRANILNE KNJIŽICE

od 5000 — 4000 Din od Kmetijskega hranilnega in posojilnega doma, Ljubljana, pod šifro Ivan Berce.

NOVOST! Samo Din 49-50!

SL. 22.30. Anker-ura. Pravi švicar. stroj. Dobra kvaliteta. lep kromirani skrin. 8 letna garancija.
Din 49-50

SL. 22.30. ura s svetlečimi kazalci in številci.

(Radium)
Din 59-50

Zahtevajte cenik ali ga vam pošljemo brezplačno po pošti.

H. SUTNER
LJUBLJANA 6

Lastna protokola. Hrana tovarna. or v švic.